

XIV. EVF. * 66. SZAM
Cluj—Kolozsvar, 1931
[március 21 Szombat
5691 EV Niszan 3

Uj Kelet az egyetemes erdelyi
és bansagi szolidaritás politikai
napilapja
Cikkünk utánnymosasi ca-
terras megjelölésével 8.
meg
Késiratokat nem küldünk vissza
megőrzésükre nem vállaljukunk

Ara 5 lej

UJ KELET

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (v. Brassai
utca) 16 szám. Telefon 9-77

ELŐFIZETESI ARAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 820 lej
Egy hónapra 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETESI ARAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzem)
Egy évre 10 dollár
Hirdetések tarifa szerinti
vételnek fel

Az eisimult konfliktusok

A Popovici-konfliktus bekés elintéztét
nyert. Az uralkodó magához hivatva a
penzügyminisztert és tudomására hozta,
hogy nem állott szándékában megválni
munkatársától. Csakis ezzel magyaráz-
ható az, hogy Popovici Mihály ma ismét
munkába állott és átvette tárcájának
irányítását.

Popovici menesztése valóban nem is
lett volna logikus és nem is igazságos.
Hajlandók vagyunk készséggel koncedál-
ni, hogy a kölcsön feltételei meglehetősen
súlyosak és egyáltalán nem hízeltövek
Románia külhitére. Viszont Popovici
bizonyosan mindent elkövetett, hogy na-
gyobb összeget és kedvezőbb feltételeket
csikarjon ki a külföldi bankároktól. Ha
ez nem sikerült, úgy ezért ő személyileg
nem vonható semmi körülmények között
sem felelősségre.

Mert evidens az, hogy Popovici személyi
kvalitásai nem nagy szerepet játsztak a
párizsi tárgyalásokon. Amikor a kölcsön
összegének és kamatainak megállapításá-
ról volt szó, a külföldi bankárok elsősor-
ban Románia hitelképességét vették figye-
lembe. És az általuk diktált feltételek-
ben az a bizalom tükröződik vissza,
amellyel a külföldi bankárok Romániával
szemben viseltettek. A háboru előtti Ro-
mánianak fejlett kapcsolatai voltak a né-
met pénzüccal. Könnyen és olcsón ju-
tott kölcsönhöz. A háboru tönkretette
ezeket a kapcsolatokat, a megnagyobbo-
dott Románia kormányai pedig a béke első
éveiben sorra mulasztották el a kölcsön-
szerzésre kínálkozó nagyszerű alkalmat-
kat. A rendszernek, a fegyverkezettésgnek
s a tisztességnak a közigazgatásból való
hiánya, a kannibál módra folytatott
politikai küzdelmek, a jogbiztonság
hiánya, a külfölddel szembeni kötelezett-
ségek teljesítésének elhanyagolása mind
hozzájárultak ahhoz, hogy csökkentésük
a külhitélét annak az országnak, amely oly
hatalmas természeti kincsek fölött rendel-
kezik. Ezenfelül pedig Románia akkor
fordult a külföld támogatásához, midőn a
konjunktura ideje elmúlt s a világválság
konturjai kezdtek a nemzetközi pénz-
piacon is kibontakozni.

Ezeknek a körülményeknek s részben
Románia külpolitikai konstellációjának
szólnak tehát a bankárok feltételei és
nem Popovici pénzügyminiszternek, aki a
mult büneijért nem igen tehető felelősé.
Es még valami. A kormány ismerte a ban-
károk által állított feltételeket s ezeknek
tudatában adta meg a felhatalmazást
Popovici Mihálynak a szerződés aláírásá-
ra. Popovici tehát személy szerint nem
tett egyebet Párizsban, minthogy végre-
hajtotta a Mironescu-kormány utasítását.
A konkluzió önként adódik. Vagy menni
kell a kölcsön miatt az egész kormánynak,
vagy pedig Popovici Mihálynak továbbra
is helyén kell maradnia.

Titulescu londoni követ vasárnap el-
hagyja az országot, miután kimerítő tár-
gyalásokat folytatott az összes pártvezé-
rekkel és a politikai élet kiemelkedő sze-
mélyiségeivel.

Az uralkodó és Titulescu tökéletesen
egyetértének abban, hogy az országnak
koncentrációs kormányra van szüksége.
S ha ők ketten ezt akarják, akkor való-
színű, hogy a koncentrációt nem igen fog-
ják megakadályozhatni azok a személyi-
ségek, akik már előre leszámították ma-
guknak egy diktatórikus rezsim nagy-
szerű örömeit. Mert Titulescu a parla-
mentárius rezsimhez minden körülmények
között ragaszkodik.

A koncentrációs kormány megalakítása
súlyos személyi és tárgyi akadályokba
ütközik. Bizony nem igen lehet ma még
megmondani, hogy mikor sikerül Titules-
cunak ezeket a nehézségeket eltávolítania
az utból. Nagyon messze azonban már
nincs ez az idő, az bizonyos. Valamint
bizonyos az is, hogy a koncentrációs kor-
mány uralomrajövetelég a nemzeti-
parasztpárt fogja kezében tartani az or-
szág gyepöljének irányítását.

Éles szóváltás a kamarában Madgearu és Dan Sever között

Az erdélyi kormánypárti képviselők a libe- rálisokkal vállvetve harcolnak a boléta ellen

Dr. Fischer József tiltakozott a kamarában a visói
közbirtokosság tervezett kisajátítása ellen

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj
Kelet tudósítójától). A kamara ma kettős
ülést tartott, amelynek érdekességét két-
ségkívül az erdélyi kormánypárti képvise-
lőknek a bolétatörvényjavaslat ellen inté-
zett szokatlanul éles támadásai képezték.
Olyan atmoszféra alakult ki az erdélyi
parlamenterek csoportja és Madgearu
földművelésügyi miniszter között, amely
több éles szóváltásra adott alkalmat. Le-
hetséges, hogy az erdélyi képviselőknek
objektív okaik is voltak arra, hogy állást
foglaljanak a bolétajavaslat bizonyos ren-
delkezései ellen. Kétségtelen viszont, hogy
ebben az állásfoglalásban megnyilatkoz-
tak azok a személyi ellentétek is, amelyek
az erdélyieket Madgearutól részint és a
taranistáktól általában elválasztják. A ka-
mara ülése újlag bebonyonyította, hogy
mennyire hiányzik a nemzeti parasztpárt
élén egy energikus és erősekező vezető.

A visói közbirtokosság kisa- játítása ellen

Dr. Fischer József rámutat arra, hogy
értesülései szerint a kormány kisajátítani
késül a visói közbirtokosságot. Kérdi a
földművelésügyi minisztert, hogy ez a hír
megfelel-e a valóságnak. Dr. Fischer Jó-
zsef ismerteti a közbirtokosság történetét
és kimutatja, hogy ebben a kérdésben
több súlyos mulasztás történt. Kilencven-
két közbirtokos száz holdan felül, ezen-
négy százharminnyolc közbirtokos pedig
száz holdan aluli erdőséggel rendelkezik.
A magyar törvények lehetővé tették a fel-
osztást, amelyet már 1876-ban kértek az
érdekeltek. A per különböző jogi fórumo-
kat járt meg, míg végül 1927-ben a leg-
főbb semmitőszék úgy döntött, hogy a
száz holdan felüli közbirtokosok között
fel kell osztani a tulajdonukat képező er-
dőségeket.

A döntés végrehajtásának furcsa felfüggesztése

Már kezdetét vette a közben elkészített
mérések és tanulmányok alapján az erdősé-
g felosztása, amidőn 1928 végén a nem-
zeti parasztpárti kormány uralomrajve-
tele után közvetlenül a földművelésügyi mi-
nisztérium távirati utasítással betiltotta
és leállította a felosztást. Ezzel megfosz-
tották a súlyos nyomorral és nélkülözé-

ssel küzdő visói lakosságot attól a le-
hetőségtől, hogy munkához és egzisztén-
ciához jusson. Az eredmény az lett, hogy
a munkanélküliség és nyomor valósággal
hihetetlen méreteket öltött ezen a vidéken.
A legfőbb jogszolgáltatási iórum döntése-
nek végre nem hajtása azonban nemcsak
gyakorlati szempontból kifogásolható, ha-
nem formai okokból is megtámadható, mi-
után a törvény előírja, hogy bírói ítélet
felfüggesztését csakis rendeletileg és nem
távirati uton lehet elrendelni. Sürgős fel-
világosítást kér a földművelésügyi mi-
nisztertől.

Súlyos szabálytalanságok az egészségügyi törvény végre- hajtása körül

Egy másik bejelentésében dr. Fischer
József rámutat arra, hogy az egészség-
ügyi törvény végrehajtása körül súlyos

szabálytalanságok történtek. Uj iparvállal-
atok alakítása alkalmával a hatóságok
10 ezer lejes egészségügyi illeték befize-
tését követelik, még olyan esetekben is, a
melyekre nem vonatkozik a törvény ren-
delkezése. Ezenkívül napidíjak és egyebek
címén 4—5 ezer lejes számlát szoktak pre-
zentálni az egészségügyi hatóságnak. Kéri
az idevonatkozó aktákat és dossziékat,
hogy interpellálhasson. Lázár Illés mára-
márosi képviselő csatlakozik az interpel-
lációhoz.

Dr. Hatiegan Emil munka- és egészség-
ügyi miniszter válaszol a felszólalásra.
Tudomása van ezekről a visszaélésekről
és körrendeletben utasította az alárendelt
hatóságokat a törvény respektálására.

Dr. Fischer József tudomásul veszi Ha-
tiegan választát.

Dan Sever a boléta ellen

Dan Sever javasolja, hogy vegyék le a
napirendről a gabonaértékesítési javasla-
tot. A törvény szerint minden agrárjelle-
gű javaslatához ki kell kérni előzőleg a
mezőgazdasági kamarák uniójának véle-
ményét. Ez nem történt meg ennél a ja-
vaslatnál sem és nem szabad kitennie ma-
gát a kormánynak ama eshetőségnak, ami
a földgáztörvényről történt, hogy a sem-
mitőszék formahibák miatt kimonja annak
érvénytelenségét.

Holban tábornok: Hogy gondolja kép-
viselő ur? A nemzeti parasztpárt egy, a
parasztkra ilyen fontos javaslatot el-
halasztson?

Madgearu: Csodálkozom, hogy Dan Se-
ver a földgáztörvényről beszél. Hogyan
helyesítheti egy erdélyi képviselő azt az
eljárást, amely az ország egyik legfonto-
sabb természeti kincsét magánérdekek szol-
gálatába állította. Ennek a kormánynak
és ennek a pártnak kötelessége a szené-
lyes érdekek háttérbe szorításával kizáró-
lag az ország érdekeit képviselni. (Tün-
tető nagy taps.)

Dan Sever felolvassa a törvénynek azt
a szakaszát, amely a mezőgazdasági ka-
mara uniójának hozzájárulását teszi szüksé-
gessé.

Madgearu: Nem lehet formalításokhoz
ragaszkodni. Ami jó a legfőbb törvény-

ellenőrző tanácsnak, jó nekünk is.

Mihalache: Nem tartjuk együtt a parla-
mentet egész nyáron.

Mata beszarabiai csatlakozik Dan Sever
elhalasztó indítványához.
Leon is ezt az álláspontot teszi ma-
gáévá.

Pop-Csicsó elnök felteszi a kérdést, ki-
vánja-e a Kamara a vita folytatását?

A többség hozzájárul a vita azonnali be-
zárásához, majd elvetik Dan Sever halasz-
tó indítványát is és megkezdik a gabona-
értékesítési javaslat tárgyalását.

Udrea előadó beszéde után Vlad Du-
mitru szólal fel. Nem hive a tulságos ál-
lami intervenciónak, ami ellentétben áll
a nemzeti parasztpárt programjával is.

Az erdélyi kormánypártiak és a liberálisok egy fronton

A délutáni ülésen napirend előtt dr.
Lupu szólalt fel és elmondotta, hogy most
mult el tizenhat éve I. Károly király és
négy éve Ferdinand király halálának. Illő
volna, ha a román nemzet a fővárosban
szobrot állítani a két királynak. Java-
solja, hogy a képviselők mondjanak le egy
napj illetményeikről a szoborfelállítás
javára.

Raducanu közlekedésügyi miniszter a
kormány nevében csatlakozik az indítvány-
hoz.

Áttérnek a napirendre. Dr. Vlad Du-
mitru kormánypárti képviselő folytatja
beszédét. Az erdélyi honatyja élesnek ta-
lálta a bolétatörvényt, azt fejtegetve,
hogy az államnak a magángazdaságba
való beavatkozása rendszerint káros kö-
vetkezményeket von maga után. Így tör-
tént ez a szövethetkeknél is. Ez a javas-
lat távolról sem alkalmas arra, hogy eny-
hítsen a parasztk nyomorán.

Leonte Moldovanu liberális a következő
szónok. Ugyancsak élesen támadja a ja-
vaslatot s különösen annak a malmok
szindikalizálására vonatkozó részét.

— A francia szocialisták parlamenti
vizsgálóbizottság kiküldését kéri Flan-
din igazságügyminiszter ellen. Párizsban
jelentik: A szociáldemokraták parlamenti
vizsgálóbizottság kiküldését követelik
Flandin igazságügyminiszter ügyében,
akit az Aeropostale vállalat állami szan-
nálásán kívül más törvénytelenségekkel
is vádolnak.

Takarékoskodjunk 'IGEHA' perselyórával

A perselyóra szenzációs talál-
mány. Az óra csak akkor jár, ha
minden nap egy pénzdarabot do-
bunk bele.

Kérjen bankösszekejtésétől,
biztosítójától egy perselyórát,
amelyben tartozását napi bedobá-
sokkal könnyen összeszorolhatja.
Pénzintézetek és biztosító vál-
latoknak elmaradhatatlan szer-
vezési kelléke.

Kérjen ajánlatot
Romániai vezérképviseelő:

„FREBA“

Bucuresti, Bulev. Maria 4.
CLUJ, Cal. Reg. Ferd. 25.

Helyi ügynökök minden nagyobb
városban felvételnek.

era.
di: Trubadur c. ope-
alatok.
slutáni zene. — 20:
iózenekar.
rádiózenekar, könnyű
rádióbal.
akoztató zene.
icipiului Cluj.
unț
publică o noua lic-
ris, închise și sigi-
rea pe timpul dela-
1 Octovrie 1934 a
in grădina Bănu-
nea in conformitate
prinsie in art. 88—
abilității publice in
1931, ora 11 a. m.
de licitație sală de
ea ofertelor concu-
a mână președinte-
anție provizorie in
garantate de Stat,
uma ofertă drept
mai sus.
licitație se pot ve-
ului economic.
1931.
Municipiului Cluj.
a és Cluj—Dej—
—Sighet
usok
endje:
us 15-től:
UL:
—BISTRITA
11 d. u. 4 d. u. 6
1 d. u. 6 d. u. 8
3 d. u. 8
ZIK:
10 d. u. 3 d. u. 6
8 d. u. 1 d. u. 4
6 d. e. 11 d. u. 2
BAIAMARE
L:
d. u. 2
d. u. 4
d. u. 7
ZIK:
d. u. 5
d. u. 3
d. u. 12
—SIGHET
L:
d. u. 1
d. u. 5
IK:
d. u. 6
d. u. 2
eladó. Berkovics
2.
fej kóser tehén és
egy tehéntől fejt
Schwartz Ignác
Reg. Ferdinand
m!!!
ukor 37.50 lej-
or ügynökségnél,
s magyar, német,
fekt magyar leve-
velő, kitűnő szá-
edő és szervező, a
tudható E. Zs. N.
30. Telefon 228.

Sabbatay Djaen, Románia új szefárd grandrabbija nyilatkozik

az Uj Keletnek az argentinai zsidóságról és a kolozsvári szefárd hitközségről

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti spanyol zsidók meghívására a fővárosba érkezett Sabbatay I. Djaen Argentina és Uruguay szefárd országos rabbija. Erőteljes javakorabeli ember, negyvenhat éves, de már teljesen ősz: a keleti zsidók tipikus nyugalma ömlik el egész lényén.

A Grand hotelben levő lakásán fogadott. Örömeinek adott kifejezést afölött, hogy az Uj Kelet a régi lendülettel küzd a zsidó regeneráció és Palesztina újjáépítéséért. Omaga ugyanis régi cionista, elnöke az argentinai cionista szervezetnek és alelnöke a szefárd zsidók világ-szervezetének, amely tudvaleg a kongresszuson külön csoportot alkot. Erzelmeleg revizionista, azonban a mizrahi vezérehez személyes és elvi barátság fűzi. Diákkorában már Herzl Tivadar rajongója volt és leányának Teodora nevet adta hódolatul a nagy zsidó vezér iránt.

Sabbatay I. Djaen főrabbi Bulgáriából származik. Tanulmányait a Konstantinápolyban főnállott szefárd rabbi-szemináriumban végezte és már korán foglalkozott héber és spanyol-jiddis irodalommal. Később a jeruzsálemi szefárd jessivára ment, ahol egy évig tanult, de azóta sem mulasztott el egyetlen alkalmat, hogy el ne látogasson Erec Jisraelebe. 1927-ben a palesztinai Makkabi világszövetség dísztagjává választotta. Husz különböző irodalmi alkotása van: drámák, regények, novellák kötetek a spanyol zsidók nyelvén, a ladinon Debora és Jiftach című drámáit 1910-ben írta és Max Nordaushoz küldte felülbírlására. Nordau lelkes elismerő leveleket írt neki válaszul. A „Chorban Jerusalamim” című négy felvonásos történelmi drámája irodalmi körökben is feltűnést keltett. Számos tanulmánya és cikke jelent meg angol és spanyol lapokban.

— Az argentinai zsidóság száma az ICA telepekkel együtt — mondja a főrabbi — egynegyedmillióra tehető. Ezek közül kétszáz ezren élnek Buenos Airesben. Sajnos, különböző egyesületekben vannak megszervezve és széjjel vannak forgácsolva. Ujabbán élénk mozgalmat indítottunk, hogy Argentina zsidói egy hivatalosan elismert egységes hitközségben szervezkedjenek. A cionizmus erősen tért hódít, új életet vitt a zsidóságba és az asszimilációt és vegyes házasságokat sikerült is a minimumra redukálni.

— A gyászos emlékü palesztinai zavarások után hatalmas tiltakozó népgyűlést rendeztünk, amelyen én elnököltem. A gyűlés után több ezer főből álló tömeg tüntető felvonulást rendezett az angol követség előtt. A segélyakcióra néhány nap alatt ötvétezer dollár gyűlt össze.

— Az argentinai zsidó ifjúság az utóbbi időben egyesületekbe szervezkedve egyre nagyobb érdeklődést tanúsít a Palesztina-munka és a zsidó irodalom és egyéb szellemi élet iránt. Vallási tekintetben, fájdalom, nem sokat értünk el.

— A zsidóság gazdasági helyzete az előbbi években eléggé kielégítő volt, de ujabbán a gazdasági válság ott is érezteti hatását.

Ezután az argentinai antiszemitizmus felől érdeklődtem.

— A közszabadságok nálunk olyan mérvűek, hogy itt a felekezeti vagy nemzetiségi gyűlölködés lobogóját senki kibontani nem merné. Igazán csodálkozom, vala hányszor arról értesülök, hogy Romániában szervezett antiszemita alakulatok dolgoznak a zsidóság ellen. Holott a többi balkáni államokban, Görögországban, Jugoszláviában, Bulgáriában és Albániában a népek fogalma sincs az antiszemitizmusról.

— Mi hozta a főrabbi urat Bukarestbe?

— Bukarestbe a romániai szefárd hitközség meghívására jöttem. A szefárdok engem országos főrabbijuknak választottak meg és ezt elfogadtam, főleg gyermekeim nevelése érdekében. Az állást már Elul havában el fogom foglalni, de addig is egyszer fel akarom keresni Palesztinát. Nagyon vágyódom a Szentföldre és majdnem minden évben egyszer fel szoktam keresni. Állásom elfoglalása után remélem, hogy dr. Niemerower országos főrabbi uralmával együtt eredményes munkát fogunk végezni a Tóra, a zsidó kultúra és a cionizmus céljaiért.

Ezután kérdést intéztem a főrabbihoz, tud-e arról, hogy Kolozsváron nyolcvan-száz tagból álló chaszid-csoport felvette a szefárd elnevezést.

A főrabbit látszólag érdekelte a dolog, homlokát összeráncolta.

— Nem hallottam róla. A dolog nagyon érdekes, szeretnék közelebbi tudni felőle.

— Csak annyit tudok, hogy nem ritus-beli okok készítették őket erre az elhatározásra, hanem inkább politikai jellegű szelekciónak látom a dolgokat.

— Ezt nem tartom valószínűnek — mondotta élénken — és azt hiszem, hogy igenis, át akarnak térni a spanyol ritusra. Erre nem egy példa volt és mi mindig szívesen láttuk az askenázoikat.

Megmagyarázom neki, hogy a mi „szefárdjaink” a lengyel chaszidizmus hívei.

— Ebben nem látok semmi különöset. A chaszidizmus és a spanyol ritus között sok rokonság van.

— Mi lesz a ritusbeli különbségekkel?

— A dolog első feltétele, hogy templomukat átépítsék, a mi templomaink ugyan-is sokban hasonlítanak az önkönl is is-

Eső, szél vagy hó

bármilyen legyen az időjárás: a hidegebb évszak állandó bőrápolást kíván a

NIVEA-CRÉME

használatával. Dörzsölje be naponta arcát és kezét ezzel a krémmel, de nemcsak este, hanem nappal is, mielőtt kimegy a szabad levegőre. Nivea-krém megóvja bőrt az időjárás káros behatásaitól és megőrzi annak puhaságát és rugalmasságát. A Nivea krém nem pótolható mert különleges hatását a kiváló bőrápoló szernek, az Eucerinnek köszönheti, amelyet más krémekben nem találhatunk meg.

Dobozokban: Lei 16.—, 34.—, 72.—. Tubusokban tiszta ónból: Lei 30.—, 45.—. Emil Zieeler, Braşov-Brasso, Vasut-utca 45.

mert neológ templomokhoz. Azután pedig kell hogy saktereik vizsgára álljanak hozzá és csak azután teljesíthetik funkciójukat. Erre azért van szükség, mert míg önk a templomi és főleg a kaszusz problémái körül döntenek, a „Mogen Avrohom” kódexét fogadták el, eddig mi Josef Karo kódexét ismerjük el. Ha a dolog aktuális-sága válik, magam Kolozsvárra utazom, hogy a formások keresztyülvitelében a szefárdok segítségére legyek.

Csak hosszas felvilágosításom után tisztázódott a helyzet és a főrabbi ur maga is belátta, hogy nem ritusbeli különbségek vannak a kolozsvári szefárdok és askenázok között. Kijelentette, hogy nem fogja engedni, hogy a szefárd nevet politikai célokra felhasználják, de viszont kívánatosnak tartja a zsidó egységet.

A főrabbi urat egy küldöttség kereste, mire felállott és szívvelyesen kezét nyújtva elbucszott.

Slomo Zamroni

A délamerikai olasz óceánrepülés három legkiválóbb hőse lezuhant és életét veszítette

Maddaléna ezredes is az áldozatok között van

Róma, március 20. Az olasz repülést nagy veszteség érte. Marina di Pisa közelében a haditengerészet egyik hidrolánja a tengerbe zuhant. Pilótáit, commandatore Maddaléna ezredest, Cecconi kapitányt és Da Monte hadnagyot nem lehetett élve kimenteni. Mind hárman résztvettek a diadalmas dél-amerikai óceánrepülésben és a legkiválóbb olasz katonai pilóták közé számi-

tottak. Maddaléna az Italia északsarki expedíciója idején a sarkvidék és Olasz ország között összekötő repülőszolgálatot teljesített.

Róma, március 20. Még nem hozták felszínre a repülőkatasztrófánál életüket vesztett olasz repülőtisztek holttesteit.

Balbo olasz légügyi miniszter Marina di Pisába érkezett.

A mozisok félnek, hogy keveset keresnek Chaplin új filmjén,

miért is bojkottálják a nagy komédiás remekét

London, március 20. Charlie Chaplin tudvaleg azelőtt jött Európába, hogy legujabb filmjének itt személyes megjelesénének varázsával és egyéni népszerűségével minél nagyobb reklámmot csináljon. A művésznék ez a terve sikerült, mert London, Berlin és most Bécs Chaplin-lázbán van, annyira, hogy Chaplin a nagy ünnepeket megelőző már kénytelen volt az osztrák fővárosba menekülni, ahol azonban szintén nem kerülheti el sorsát, mert itt is minden lépését ezernyi tömeg követi.

De a film üzleti része, úgy látszik, Chaplin tulságos igényei miatt léket kapott. A francia filmvállalatok egyöntetűen elhatározták, hogy nem vásárolják meg a darabot, mert Chaplin tulsá-

gosnak sokat kér érte és a Gaumont társaság meg is szüntette a darab megvételéről folytatott tárgyalásokat.

Az angol mozgóképszínházak tulajdonosaitól a bevétel 50 százalékát kéri vételár fejében Charlie Chaplin, míg ezek csak 30 százalékot hajlandók adni és emiatt az üzlet eddig nem jöhetett létre. Az angol mozgóképszínházak szövetsége úgy határozott, hogy e tárgyban a további alkudozásokat beszünteti. Az angol mozisok különben is megsértődtek, mivel Chaplin nem hívta meg őket a Carlton-szállodában rendezett bankettre, hanem külön bankettet akart adni számukra, amelyen azonban a filmesek nem jelentek meg.

Chaplinnak beavatottak szerint há-

Saját főzésű husvéti כשר של פסח cognac-, seprő-, szilva-pálinka. Uradalmi husvéti כשר של פסח fajborok nagyválasztékban

Leszállított árak, legkiválóbb minőség!

Bognár és Szántó

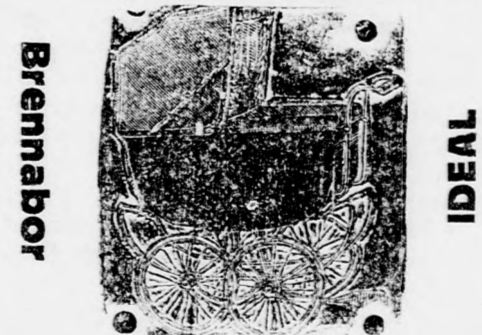
Erd. Ker. Rt.

Telefon 72

Cluj-Kolozsvár

Telefon 72

Anyák!
Idefigyeljenek! Pénzt takaríthatnak
Gyermekekocsi
nagy
árleszállítás

„OPEL”
GYERMEK KOCSIK

kizárólagos lerakata

Ülő és fekvő sportkocsi Lei 425
Gyönyörű ernyős kocsi
gummikerék- és függőny-
nyei „ 1475
Alacsony szíjjon ringó
kocsi újdonság „ 2350
Francia mély kocsi, cső-
védő és sárhányóval „ 3000
Ikerkocsik állandóan raktáron.

„HERCULES” BABYHÁZ

Cluj, Cal. Reg. Ferd. (Wesseiényi M. u.) 12.
Az összes Babycikkek Tetra árak nagy raktára
Vidékre utánvétellel szállítunk. — Hitelképesek
részletre is. — Kérjen ár egyzékét

Me
áll

Nagy ré

Sighet-M

(Az Uj Ke

délelőtt a

utaskor meg

terjesztette

rint Weisz

lévő pénzva

kolva talált

ségében.

ként terjed

általános r

Csehslóvá

óta ismeri

let egyik t

érkező von

pénzváltás

munkatárs

zott, ahol e

rablógyilkos

A gyilkossá

számból be:

— Mikor

másra begö

ban folyt

személyvona

A kis áll

nagy tömeg

tárgyalta a

Bandit, a B

nak társtula

ban meggyi

Egy isme

jük át mag

kirabot pén

rongott. Mo

rendőrség v

helyszini vi

előtt most es

tol. Bejutni

nézünk a he

az állomás é

intézet. Mell

épülete emel

lette lévő iro

sége. Ezután

zik, ahol mo

szülő román

cseh vármén

váróterem m

épülete áll,

tár magas é

Alig 50 lé

tó épületét a

a harmii éjsz

tettek nesz

gyanítottan

helyiségébe,

zó emberek

Vége viss

aki részletes

ról:

— Már fel

ez az első sz

temették.

A rendörk

mal beszél.

ves fiatalab

kosságnak es

— Ki hett

szelgettünk.

A komiszá

koznak a gyi

fagyva talált

Weisz Banc

váltó irodána

kai inspekcio

három órako

szolgált ki,

ennek a pénz

volt, hiszen a

cskekkel utazik

szédos román

beváltja pénz

Meggyilkolták Weisz Bandit, a halmi állomás népszerű pénzváltóját

Pénteken hajnalban a halmi állomás pénzváltófülkéjében fejszecsapással meggyilkolták a pénzváltó tulajdonosát és a kasszájában talált 90 ezer lejt elrabolták

Hajnalban meggyilkolták, délelőtt boncolták, ebédután temették a tragédia áldozatát

Nagy részvét mellett temették el Weisz Endrét, a tragikus véget ért pénzváltót

Sighet-Máramarosra, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Pénteken délelőtt a Máramarosra érkező utasok megdöbbentő gyilkosság hírére terjesztették el a városban. A hírek szerint Weisz Endrét, a halmi állomáson lévő pénzváltó tulajdonosát meggyilkolva találták a pénzváltó iroda helyiségében. A gyilkosság híre futótűzként terjedt el a városban és mindenütt általános részvétet váltott ki, mert a Csehszlovákiába utazó közönség évek óta ismeri Weisz Endrét, mint az üzleti egyik tulajdonosa, aki a hajnalban érkező vonatok közönségének állott pénzváltással szolgálatára. Az Uj Kelet munkatársa azonnal a helyszínre utazott, ahol egy kegyetlenül végrehajtott rablógyilkosság részletei tárultak eléje. A gyilkosságról az alábbi tudósításunk számol be:

Mikor vonatunk a halmi állomásra begördült, a váróteremben javában folyt a most érkezett bukaresti személyvonat utasainak vámvizsgálata. A kis állomás perronján az utasok nagy tömege apró csoportokba verődve tárgyalt a szomorú eseményt: Weisz Bandit, a halmi állomás pénzváltójának társtulajdonosát a hajnali órákban meggyilkolva találták.

A szörnyű véget ért halmi pénzváltó

Egy ismerősünk társaságában törjük át magunkat a tömegnek, mely a kirabolt pénzváltó kis épülete előtt szorongott. Moldovan komiszár, a halmi rendőrség vezetője, már megejtette a helyszíni vizsgálatot és a pénzváltó előtt most csak egy vidéki rendőr posztol. Bejutni nem lehet és addig körülnézünk a helyszínen. Pár méternyire az állomás épületétől áll a kis pénzváltó intézet. Mellette balra az állomás kis épülete emelkedik. A közvetlenül mellette lévő iroda a vasuti pénztár helyisége. Ezután a váróterem következik, ahol most a Csehszlovákiába készülő romániai utasokat vizsgálja át a cseh vámrövidítés. És közvetlenül a váróterem mellett a halmi rendőrség épülete áll, mely a vámhivatal és rakomány magasságú épületéhez támaszkodik.

Alig 50 lépés választja el a pénzváltó épületét a rendőrség hivatalától. De a halmi éjszaka csöndes. Az elvetemült tettesek nesztelenül és senki által nem gyanítottan osonhattak be a pénzváltó helyiségébe, ahol Weisz Bandi a dolgozó emberek fáradt álmát aludta.

Végre visszatér Moldovan komiszár, aki részletesen informál a történetekről:

— Már fel is boncolták szegényt — ez az első szava, — délután már el is temették.

A rendőrkomiszár őszinte fájdalommal beszél. Ő is sajnálja a rokonszenves fiatalembert, aki a borzalmas gyilkosságnak esett áldozatul.

— Ki hette volna? Tegnap még beszélgettünk. . .

A komiszár elbeszéléseiből kibontakoznak a gyilkosság részletei: Vérben fagyva találták Weisz Bandit.

Ma hajnalban nem nyílt ki a kicsi ablak

Weisz Bandi társtulajdonosa a pénzváltó irodának, ahol rendszerint éjszakai inspekciónak szokott tartani. Az éjjel három órákor érkező vonatok utasait szolgálta ki, ha volt forgalom. Mert ennek a pénzváltónak nem sok dolga volt, hiszen az utasok nagyrésze vagy csekkel utazik, vagy pedig már a szomszédos román vagy cseh városokban beváltja pénzének nagy részét. A

megmaradt kis összegeket váltják be az utasok Weisz Bandinál. Hajnalban már nyitva szokott lenni a kis épület ablaka. Ma hajnalban nem nyitották a pénzváltóban. Egy-két utas jött pénzt váltani, de a kopogtatásra senki nem felelt.

Hajnalban valakinek, aki sűrűbben szokott megfordulni Halmiban feltűnt a dolog. A pénzváltó mindig nyitva szokott lenni, ha nincs nyitva, Weisz Endre benn alszik a pénzváltó helyiségében. Bekopogtatott tehát az ajtón, azonban senki nem felelt. Erre dörömbölni kezdett, de a lármára sem reagált senki.

— Ekkor az utas felhívta a rendőrség figyelmét a dologra. Reggel három negyed hat volt már. Moldovan rendőr

komiszár elrendelte az ajtó felnyitását. És amikor felcsavarták a villanyt, borzalmas látvány tárult a szemük elé. Weisz Bandi összeroncsolt fejjel, vértócsában, holtan feküdt a pamlagon. Küzdelemnek, tusakodásnak semmi nyoma. A gyilkos egy iszonyu csapással végzett áldozatával.

Kilencvenézer lejért

A kasszát a tettesek kifosztották. Kilencvenézer lej volt Weisz Endre élete az ára. . . Harmincegy éves volt.

A helyszínre a délelőtti órákban megérkezett a szatmári ügyészség részéről dr. Nistor ügyész, aki megejtette a helyszíni vizsgálatot és megadta az engedélyt a temetésre. Az ügyész megállapította, hogy rablógyilkosság tör-

Borzalmas vasuti katasztrófa történt a bordeaux—párizsi vasutvonalon

Eddig tíz halottat emeltek ki a romok alól

Párizs, március 20. A bordeaux—párizsi vasutvonalon Etampes állomás bejárati váltójánál egyik gyorsvonat beleszaladt az állomáson vesztelő személyvonatba. A két mozdony összetör-

tött, a gyorsvonat étkezőkocsija és egy személykocsi felborult és súlyosan megrongálódott. A romok közül a késő esti órákban 10 halottat és több mint ötven sebesültet emeltek ki.

A mentés még folyik. Deligne francia közlekedésügyi miniszter a katasztrófa hírére nyomban a helyszínre utazott. Még nem tudják pontosan, hogy a katasztrófaért kit terhel a felelősség.

Dagad a Casa Padurilornál felfedezett sikkasztási botrány

Rövidesen megtörténik Leon Vasiliu személyzeti igazgató, az önként jelentkezett Juhász mérnök büntetésének letartóztatása. 1923 óta folytak a sikkasztások az erdőpénztárnál

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti hatóságok teljes apparátussal folytatták a vizsgálatot a Casa Padurilornál felfedezett sikkasztások ügyében. Juhász József mérnököt, aki regényes körülmények között jelentkezett Rascanu ügyésznél és töredelmes vallomást tett operációról, Papadopol vizsgálóbíró újlag kihallgatta. Juhász ügyesen kibújt a keresztkérdések elől és nem volt hajlandó megnevezni, hogy kiknek a közreműködésével emelhetett ki a Casa Padurilor pénztárából milliós összegeket, anélkül, hogy a sikkasztásoknak éveken keresztül nyomára jöttek volna. A nyomozó hatóságok előtt már az első percben nyilvánvaló volt, hogy Juhász ténykedése csak egy láncszemét képezi az erdőpénztárnál, megalakításának pillanatától kezdve elkövetett visszaéléseknél. Ebben az irányban folytatták tehát a vizsgálatot.

A Casa Padurilort a nemzeti-paraszt párti kormány alatt átszervezték és autonómiával ruházták fel. Addig egy Constantin Opran nevezetű ur állott az erdőpénztár élén, akinek szelid elnézése lehetővé tette azt, hogy az erdőtermelések körül a legszörnyűbb, legfelháborítóbb panamak és visszaélések virágoztak ki. Másrészt pedig az erdőpénztár tisztviselői szabadon és zavartalanul garázdálkodhattak az intézet vagyonában. Tudni kell, hogy a pénztárnak voltak bizonyos alapjai, amelyek nem

állottak az állami számvevőség ellenőrzése alatt. Ezek az alapok különböző kulturális és egészségügyi célokra összegyűjtött összegekből tevődtek össze. A kerületi erdőigazgatóságok állandóan nagyobb hozzájárulásokat küldtek be a központba, részint a govorai szanatórium építése, részint pedig az erdőoktatás céljaira.

Ezek a pénzek nem jutottak el rendeltetési helyükre, hanem az alapokat kezelő tisztviselő zsebébe kerültek. Ezek a műveletek már 1923 óta folytak a Casa Padurilornál. Ebben az évben kezdtek meg ugyanis a gyűjtést a szanatórium építése céljaira. Minden erdővásárlásnál bizonyos összegeket kellett fizetni az erdőpénztárhoz erre az alapra, amelyet növeltek a különböző vállalatoktól az erdőoktatás céljaira behajtott pénzek.

Mondanunk sem kell, hogy a govorai szanatórium a mai napig sem épült fel és hogy az erdőoktatás ugyancsak súlyos hiányosságokkal szenved, mert a pénzek eltűntek a tisztviselők kezén. S ha a hatóságok éveken keresztül nem jöttek nyomára a visszaéléseknek, ez csak úgy volt lehetséges, hogy egyrészt teljesen hiányzott az ellenőrzés, másrészt pedig az erdőpénztár vezetőinek egy része — önzetlenül, vagy más okokból — szemet hunyt az alapok megfogyatkozása fölött.

Juhász mérnök ilyen alapok kezelé-

sével volt megbizva, ezenfelül pedig a Casa Padurilor egész személyzetének pénztárosa volt. Ebben a minőségében kölcsönöket folyósított kollégáinak, kamatok ellenében előlegeket folyósított fizetéseikre, az elsikkasztott pénzekből és keresetét ugyancsak elköltötte. A „Curentul” szerint Juhász mérnököt közvetlen főnöke, Leon Vasiliu személyzeti igazgató támogatta munkájában. Ez a Leon Vasiliu ezenfelül is különböző szellemi munkákat követett el, úgy, hogy két hónappal ezelőtt szabadságolták, mert felettsége azt akarták, hogy jelenléte ne zavarja azt a diszkret vizsgálatot, amelyet Horia Lazar, a Casa Padurilor vezetője lefolytatott. Leon Vasiliu letartóztatása a legközelebbi időn belül meg fog történni. A vizsgálat megállapította azt is, hogy a Casa Padurilor több volt tisztviselője részes ezekben a visszaélésekben, amelyeket rövidesen teljes méretükben meg fog ismerni az ország közvéleménye.

A VILÁG LEGIGZALMASABB, LEGÉRDEKESEBB REGÉNYE. Nincs érdekesebb regény, mint az emberiségnek, a világnak a története. A legszebb és legmodernebb felfogásban H. G. Wells írta meg a Világtörténet alapvonalait. Ez a mű, amelynek első prima kiadása 2.400.— lej volt, most propaganda kiadásban, 800 oldalon, 300 képpel, 18,5x27,5 cm. nagyságban vászonkötésben 264.— lejbe kerül a Lepage könyvkereskedésnél, Kolozsváron, ha azonnal megrendeli. Vidékre utánvétellel portómentesen küldi LEPAGE, Kolozsvár. Rendelje meg még ma.

RITKA ALKALOM!

Potom áron vásárolhat, mert textilüzletemet felosztalom és összes rőfös- és kendőruimat, jóval gyári áron alul elárusítom. — Berendezés is eladó.

SONNENWIRTH MÓR, Oradea, Strada Avram Jancu 13.

REME

arcát és kezét ezzel a...
pel is, mielőtt kimegy...
nya börtét az időjárás...
agát és rugalmasságát...
leges hatását a kiváló...
önheti, amelyet más...
szta ónból: Lei 30.—, 45.—
nt-urca 45

ba került darabja...
másfél millió fontot

ozik az első előad...
t, a további előad...
alazékot fizetnek, de...
látszik, ezt a díjat...
zetni a moztulajdo...
szeretik, ha ők ke...
Chaplin.

Officeban meg... ngol, francia, ny szövegező álatait

20. A francia, olasz...
ti szakértők ma a...
ti megkezdtek az...
ező munkálatait...
át fognak tartani...
házban bíráló meg...
k az angol rádió...
eföldemokrata, sőt...
andával vádolták a...
kritizálták egyes...
t előadók előéletét...
l rádió főkörmány...
lord visszautasítot...
hangoztatták, hogy...
n áll a pártpolitika...
kihangsúlyozták a...
szellemi közlede...
tosságát. Ugyan...
son egyik választó...
beszédében rámuta...
nunkáspárt mindad...
ti százszázalékosan...
amíg a választók...
többségre nem jut...
ben.

20. A liberális párt...
kedden tart ülés...
tenek a pártnak a...
n jövőben követen...
l.

n nagy várakozás...
akcióülés hozandó

ák! ntz takaríthatnak ek kocsik állítás

EL“ KOCSEK

lerakata
kocsi Lei 425
kocsi
göny-
ringó " 1475
cső- " 2350
al " 3000

ban raktáron.
BABYHÁZ
esselényi M. u.) 12.
ra árak nagy raktára
unk. — Hitelképesek
en ár egyzék

Nagy nemzetközi utat építenek az utépitési kölcsönből, de a nemzetközi utvonalból kifelejtették a nagyvárad—gyalui utszakaszt

Cluj-Kolozsvár, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kölcsöntárgyalások befejezése után két szencziója is volt a politikai életnek: az egyik Popovici lemondása, a másik pedig a liberális sajtónak az a bombája, hogy a kölcsönt meg sem kötötték, hanem csak opciókat kapott a kormány a külföldi bankároktól. Mind a két szenczió elsimult már, mert Popovici is megmondta a dolgot, a kölcsön pedig megvan, sőt egy izgalmas parlamenti ülésen már a kölcsönrel kapcsolatos törvényeket is megszavazták. Itt Mironescu felvilágosította a parlamentet és a kölcsön nemlétezéséről híreket lánsszózó ellenzéki lapokat is, hogy a kölcsön megvan, csak a 10 millió dollárról szóló utépitési kölcsönt kötötte rövid határidőhöz a kölcsön nyújtó svéd bankérdekeltség.

Az utépitési kölcsön körül támadt viták pár napra az érdeklődés homlokterébe tolták az államnak ezt a tranzakcióját. Eppen ezért időszerű dr. Moldovan Valér kolozsvári tartományi igazgató nyilatkozata, amelyet pénteken délelőtt a sajtó munkatársai előtt tett. A tartományi igazgató egyben az utak autonómpénztárának alelnöke is és ebben a minőségben ismertette az utépitési kölcsönszerződést és azokat a munkálatokat, amelyeket a Svenska Vágabtelaget tröszt a szerződés értelmében rövid időn belül megkezd az országban. Az utak építésének problémája már halaszthatatlan sürgősségű volt Romániában, mert a román utak olyan állapotban vannak, hogy a hosszabb távú utakat, különösen autoutakat valóságos életveszélyessé tették. Ezért kezdte meg a kormány utépitési programját, mely a gyaasz emlékeztető Steward szerződéssel indult meg. A Steward szerződés felbontása után indultak meg tárgyalások a Svenska-céggel. A tárgyalások eredményre is vezettek és a cég a külföldi kölcsöntárgyalásokkal egyidejűleg meg is kötötte megállapodását Popovici pénzügyminiszterrel.

Moldovan Valér két terjedelmes dossziéval fogad és ismerteti előttünk az utépitési kölcsön feltételeit és Románia térképén tájékoztat a rövidesen megkezdődő utépitési munkálatokról.

Április 20-ig szól az opció

Az utépitési kölcsönt az állam az utak autonómpénztárának közbejöttével kötötte meg a Svenska svéd vállalattal. Ez a cég végezte Európaszerte a modern utépitési munkálatokat, így többek között Olaszországban is. A kölcsön megkötésénél a román felek az állam, az utak autonómpénztára és a RMS monopólium, melynek jövedelmei tudvalevőleg garanciát nyújtanak a kölcsönre. A svéd társaság műveleteit a Luxemburgban székelő Swedische Aktionsgesellschaft Luxemburg garantálja. A megállapodás értelmében a svéd társaság április 20-ig opciót adott Romániának arra, hogy a kölcsönszerződést és az utépitésre vonatkozó megállapodásokat ratifikálja. Az utak autonómpénztára kedden és szerdán ratifikálta is a megállapodásokat. Az értekezleten részletes vita tárgyává tettük úgy technikai, mint jogi szempontból a szerződések összes pontjait.

Ezek szerint április 20-tól számított hatvan napon belül a svéd társaság köteles megkezdnie utépitési munkálatait Romániában. A Svenska összesen 750 kilométer hosszúságú ut épitésére kötelezte magát, melyből 540 kilométer elsőrendű, 190 kilométer másodrendű bitumen utat épít, 30 kilométer hosszúságban pedig gránit és bazalt utakat. A bitumen utnak legmodernebb készítményi módját a svédek honosították meg Európában és az a keverék, amellyel az ut épitésére felhasznált bitument preparálják, az egész világon egyedülálló. Ez rendkívül ellenálló anyag, mely éppen úgy bírja a trópusi forróságot, mint az északi államok hideg klímáját. A svédek ezt az anyagot felhasználták Olaszországban is.

a találmányt azonban a Svenska munkának befejezése után az olaszok ellopják

és később maguk is felhasználták utépitésüknek.

Minden reményünk meg van hozzá, hogy mi is el fogjuk lopni — jegyezte meg Moldovan Valér.

A tartományi igazgató ezután ismertette az utépitési tervet. Az utak autonómpénztára úgy találta helyesnek, hogy az utak épitését egy nagy nemzetközi ut épitésével kezdjék meg. Ez a nemzetközi ut Nagyváradon kapcsolódik be a forgalomba és Gyalu—Kolozsvár—Gyulafehérvár—Szeben—Fogaras—Brassó—Szinaia—Bukarest—Oltenita volna az utirány.

Ez az ut majdnem teljesen egészében elsőrendű és csak kis részben másodrendű bitumenből készülne. Itt Moldovan Valér felhívta figyelmünket arra, hogy az utépitési terv elkészítésekor olyan hibát követtek el, mely rendkívül nagyfontosságú a munkálatok sikerére.

Az utépitési terv szerint ugyanis a munkálatokat Gyalunál kezdik meg és nem épitik ujja a határtól Nagyváradon át Gyaluig vezető utat.

Ezzel szemben a tartományi igazgatóságok székelyeiben 30—40 kilométeres utvonalakat építenek ki, hogy a tartományi székelyek közelében az utak rendben legyenek. Moldovan Valér felhívta figyelmünket arra a tévedésre is, amit itt a tervezet készítői elkövettek. A nemzetközi autóforgalomba Nagyváradon kapcsolódna be az elkészítendő ut és éppen Nagyváradon át nem épitik át az utat.

Memorandum a királyhoz

A magam részéről is tiltakoztam ez ellen, mert logikus ésszel nem is lehet másként elképzelni, csak úgy, hogy az ut utat közvetlenül a határnál kezdjék épiteni.

A külföldi autoutast hiába biztatjuk azzal, hogy Gyalutól már rendes, modern ut kezdődik, ha autójának tengelye Nagyváradtól Gyaluig, a hasznavehetetlen utakon eltörik.

Eppen a határtól kell megkezdni az új utak kiépítését. Ebben a kérdésben egyöntetű megállapodásra jutottam Hoiesescu autonómpénztári elnökkel, akivel együtt memorandumot dolgoztunk ki és ezt a memorandumot úgy az illetékes miniszterekhez, mint Öfelségéhez eljuttatjuk.

A királyhoz való előterjesztést eredményesnek tartom, mert éppen Öfelsége volt az, aki a nemzetközi ut kiépítésének szükségességét hangsúlyozta.

Az alkalmazottak 75 százaléka romániai kell hogy legyen

Ezután Moldovan Valér elmondotta, hogy az állam arra az esetre, ha a szükséges munkálatokra a 10 milliós kölcsön nem volna elegendő, garanciát vállalt az esetleges különbözet megtérítésére.

A társaság szerződésben kötelezte magát, hogy a technikai és irodai személyzet 75 százalékát romániai szakemberekből állítja össze. Az utépitéséknél foglalkoztatandó munkásságnak csak 20 százaléka lehet külföldi és így rövidesen tekintélyes számú munkanélküli jut majd munkához az országban.

Nem kevesebb előrelátással kezelte a

szerződés a nyersanyag problémáját is. A Sveska kötelezte magát, hogy

hatvan nappal a szerződések ratifikálása után négy bitumen üzemet indít meg, a bazalt és gránit utakhoz szükséges anyagot pedig csakis belföldről szabad beszereznie.

Bitumen anyagot csak abban az esetben szállíthat külföldről, ha a belföldi gyárak árai több mint 10 százalékkal haladják meg a külföldi árakat. Így biztosítottuk a belföldi nyersanyag ipart is arról, hogy 10 százalékkal drágában adhassa el termékeit a belföldön működő svédeknek. Ugyancsak szerződésben kötelezte magát a vállalat arra, hogy 1936 december 31-ig a munkálatokat befejezi. A vállalatnak a szerződésben előírt teljesítménye a következő lesz:

Képkeretőgyár R.-T.

Timisoara III, P-ța Bisericii 2

Elsőrendű bitumen	Bazalt vagy gránit	Másodrendű bitumen
1931 40 km.	5 km.	20 km.
1932 79 km.	5 km.	32.5 km.
1933 79 km.	5 km.	32.5 km.
1934 94 km.	5 km.	47.5 km.
1935 124 km.	10 km.	47.5 km.
1936 124 km.	— km.	— km.

— Ez az a tempó — fejezte be nyilatkozatát Moldovan Valér — amelyben az utépitési munkálatok folyini fognak. Ha sikerül kivivnunk, hogy a nagy nemzetközi utat ne Gyalunál, hanem a határtól kezdve épitésük ki, úgy egészen bizonyos, hogy amellet, hogy szép utakat kapunk az ország gazdasági élete élenkülést kap, a külföldről jövő utasok sem fognak azzal az érzéssel végigutazni az országon, mint eddig. (—lay)

Paul Ehrlich emlékének áldozott a Kolozsvári Zsidó Orvosok Egyesülete

Cluj-Kolozsvár, március 20. Impozáns érdeklődő közönség és csaknem az összes orvostagok jelenlétében tartotta meg tegnap este a „Paul Ehrlich” zsidó orvosegyesület Paul Ehrlich 77. születésnapja alkalmából rendezett díszgyűlést.

Dr. Steiner professzor nyitotta meg a gyűlést.

— Mai gyűlésünket — mondotta — az egyesület vezetősége ünnepinek és díszeknek vezette, ezzel a két jelzővel is érvényre akarta juttatni ama tiszteletet és nagyrabecsülést Paul Ehrlich emléke iránt, amelynek következménye lett, hogy az egyesület a „Paul Ehrlich” nevet viseli. Azzal, hogy a vezetőség ezt az egyesületet egy nagy elméjű kutató természetéről nevezte el, aki már egyetemi hallgató korában óriási vonzalmat érzett a biokémiai problémák, valamint a szövettan és sejttan iránt, dokumentálta azt is, hogy ez az egyesület feladatát tűzte ki nemcsak a gyakorlati orvosi életből vett tapasztalatok értékesítését és közlését, hanem, hogy a természetbúvárlás összes lehetőségeinek is kaput nyit.

Maradjunk továbbra is e nemes akció szolgálatában, fejlesszük továbbra az orvoslástant és a kutatás becsületes törekvéseit és erről az utról ne hagyjuk magunkat eltérítettetni.

Dr. Heller József titkár a következőket mondotta:

— Orvostársaságunk már évekkel ezelőtt is tevékeny munkálkodást fejtett ki, bár szervezetenlül, kissé nehézkesebben,

de időnként összejöttünk itt-ott kicserélni hasznos tudnivalóinkat, míg a mult év őszén spontán elhatározással formálisan is megalakítottuk a „Paul Ehrlich” orvosegyesületet. Annak a Paul Ehrlichnek a nevét vettük fel, aki az egész világot behálózó orvosi segítőfrontnak kimagasló vezére volt, míg élt s akinek szelleme vezet bennünket most is, midőn emlékeztünk róla és ez a szellem kell elvigen azon megismeréshez is, hogy egymást a munka utján is megbecsülni tudjuk.

Dr. Heller ezután titkári beszámolójában ismertette a kör eddigi munkáját. Felolvasta I. G. Farben Industrie-nek a kör vezetőségéhez intézett üdvözlő levelet, majd felolvassa az Ehrlich prof. özvegyének beküldött diszalbum szövegét, amelynek átvételét az özvegy a kör elnökéhez intézett levelében köszönte meg és afeletti örömeinek adott kifejezést, hogy a kör nevét néhai nagy férje nevével nevezték el. Az özvegy elküldte az egyesületnek Paul Ehrlich arany medaillonos arcképét a díszgyűlésen való leleplezés céljából, egyben értesíti a kört, hogy Frankfurtban is ünnepségek zajlanak le Paul Ehrlich születési évfordulója alkalmából, melyen a nálunk is ismert Prof. Dr. Levaditi a Paul Ehrlich aranyéremmel lesz kitüntetve.

Ezután dr. Goldberger elnök leleplezi és meleg szavak kíséretében az egyesület birtokában veszi az aranymedaillonos képet és ugyanakkor Ehrlich özvegyét az egyesület örökös dísztagjának deklarálja, amit az egybegyűltek egyhangú lelkesedéssel vesznek tudomásul.

Tulajdonképpen előadását dr. Goldberger Paul Ehrlich élete és munkássága címen tartotta meg. Ez a részletes kimerítő, több mint egy órát kitöltő tartalmas és színes felolvasás a laikus hallgatóságoknak is mindvégig letudta kötni a figyelmét. Ismertette Paul Ehrlichet mint tudóst és embert. Felsorakoztatta a hisztológia, szerológia, biokémia, chemoterápia, sőt a rákkutatás terén is elért fölfedezéseit és alapvető elméleteit.

Nem csoda tehát, hogy ezt a módfelett termékeny zsenit a különben tartózkodó német államférfiak a legnagyobb kitüntetésekkel jutalmazták. A Nobel-díjat még a Salvarsan felfedezése előtt kapta meg. Előadásának egyik legmegkapóbb része volt az, amelyben Ehrlichről mint család-jaért és fajáért rajongó emberről szólt.

Az elnök egyuttal átveszi és bemutatja a kolozsvári Harth doktornak még 1910-ben Paul Erlich által személyesen küldött és sajátkezűleg szignált két darab 606-os preparátumot és a kezelést irányító levelet, mely értékes Ehrlich-relikviákat dr. Harth az egyesületnek ajánlott.

Ezután dr. Jakobi József a vércukor meghatározásáról és annak diagnosztikus értékéről tartott kimerítő előadást.

Végül dr. Mátyás Mátyás az egyesület tagjai nevében üdvözölte dr. Goldberger elnököt, aki soha nem csüggedő szorgalommal, saját egyéniségét háttérbe szorítva, csak az egyesület érdekét tartotta mindig szemelőtt és igyekezett a minduntalan felbukkánó ellentéteket kiküszöbölni. Az ő érdeme, hogy az egyesület megalakulása óta ily rövid idő alatt is igen elismeréseméltó munkát végzett.

Dr. Steiner Pál javaslatára elhatározták, hogy dr. Goldberger értékes előadását kinyomatják.

Megrázó

30 percig

Oradea-Nagy Uj Kelet tudósítójától Nagyváradon a hir, hogy váradnak évi tisztí főorvosát követett dezték, az 54-dett. Az öngy alatt az egész emberek nem nek: az általa szeretetnek ör hihetetlennek azonban a mer városon és egy Ertler Mórné befagyva, holt jában.

Az öngyilkos ményei vannak kel ezelőtt sul állapota egyre.

Másfél évvel súlyosabb cs né. Szemid másfél évvel

Azóta vigasztal szony, aki mé örködik. Az ut rosszabb lett a len asszonyon tatkozni, hogy rul.

Ma délután társaságában ban. Este fél péntekesti gyer lónót. Ertlern gozozsójába mazott főorvos

Az asszony f nő távollétét, ment és az a élespengéjü ritte magáva rült férje ne az asszony a

M

fiatal zsidó. ak sülni egy jó mérnöki irodáb fényképpel, Kappel, hirdeté Str.

husvé

A le beszerzési f

Katz

cségnél, ahol csóbban vás érkező f

D. M. Viteazu

Végre eláruljuk!

Az

A

B

C

nem más, mint Cluj legújabb textiüzlete, ahol a vásárló közönség megkezdí annak megtanulását, hogy mi az

olcsó vásárlás A. B. C.-je

Március 23

üzletnyitás

Hétfő

CLUJ, Sírada General Neculcea (volt Korniss ucca) 1. szám alati, a Renner palotával szemben

Megrázó öngyilkosság tartja izgalomban Nagyvárad közönségét

Péntekesti gyertyáért küldte ápolónőjét és azalatt felvágta torkát dr. Ertler Mórné Nagyvárad ny. tisztiorvosának felesége

A szomszéd szobában férje, a konyhában az egész cselédség dolgozott és félóraig senki sem vette észre az uriaszony öngyilkosságát. Elutazni készülő veje fedezte fel az öngyilkosságot

30 percig egyedül maradt szobájában és ezalatt elvérzett teljesen az 54 éves uriaszony

Oradea-Nagyvárad, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Este nyolckor Nagyváradon futótűzként terjedt el az a hír, hogy dr. Ertler Mórné, Nagyváradnak évtizedeken át volt városi tisztii főorvosának felesége öngyilkosságot követett el és mire tettét felfedezték, az 54 éves asszony kiszenvetett. Az öngyilkosság híre pillanatok alatt az egész városban elterjedt. Az emberek nem akartak hitelt adni a híreknek: az általános megbeesülésnek és szeretetnek örvendő család tragédiája hihetetlennek tűnt fel. Pár perc múlva azonban a mentőköcsi robogott végig a városon és együtt vele a halálhír: dr. Ertler Mórnét este nyolc órakor vérbefagyva, holtan találták meg szobájában.

Az öngyilkosságnak tragikus előzményei vannak. Dr. Ertler Mórné évekkel ezelőtt súlyos cukorbetegséget kapott és állapota egyre rosszabbodott.

Másfél évvel ezelőtt még ennél is súlyosabb csapás érte dr. Ertler Mórnét. Szeméidegsorvadást kapott és másfél évvel ezelőtt teljesen megvakult.

Azóta vigasztalanul él az 54 éves asszony, aki mellett állandóan ápolónő örködik. Az utóbbi hónapokban egyre rosszabb lett az állapota. A szerencsétlen asszonyon olyan jelek kezdtek mutatkozni, hogy elméje lassanként elborul.

Ma délután dr. Ertlerné ápolónője társaságában nyugodtan ült szobájában. Este fél hétkor az uriaszony péntekesti gyertya után küldte az ápolónőt. Ertlerné szobája férjének dolgozószobájába nyílik, ahol a nyugalmazott főorvos dolgozott.

Az asszony felhasználva az ápolónő távollétét, a szomszéd szobába ment és az asztalról az ott heverő fésűvel kést a belső szobába vitte magával. Munkájában elmerült férje nem is vette észre, hogy az asszony a szobában járt. Ertler

Mérnök

Fiatal zsidó, aki hajlandó lenne benővelni egy jól menő 25 éve fennálló mérnöki irodába, közölje pontos címét fényképpel. „Mérnök” jelige alatt, Kappel, hirdetési ügynökséghez Sibiu, Str. Crucei 18.

של פסח

A legolcsóbb

husvétii fűszer

beszerzési forrás kizárólag a

Katz és Bernáth

cégnél, ahol ugyancsak legolcsóbban vásárolhat naponta érkező friss narancsot

CLUJ

D. M. Viteazu (Széchenyi tér) 22

Mórné a szomszéd szobában elkövette borzalmas tettét: egy irtózatossággal felvágta torkát.

Egy félóra telt el és az öngyilkosságot nem vette észre senki. Ezalatt az idő alatt dr. Ertlerné hangtalanul elvérzett, míg a szomszéd szobában férje rendes napi munkáját végezte, az ugyancsak szomszédos konyhában pedig a vacsora elkészítésével foglalkozott a személyzet. Fél nyolc óra tájban feljött a tisztiorvos lakására dr. Jónás Emil, a tisztiorvos veje, aki

ugyancsak a Pável ucca 12. szám alatti házában lakik. Dr. Jónás előbb apósától bucsuzott el és pár percig beszélgetett vele. Azután mindketten átmentek az öregasszony szobájába. Itt utolsó perceit élve, találták meg a szerencsétlen asszonyt, aki hatalmas vértócsában, a földön volt elterülve.

A felfedezés pillanatában az egész házat felverte a gyilkosság híre. A szomszédosság előzőlőtte a szobákat és a tragikus véget ért uriaszony lánya, dr. Jónás Emilné kétségbeesett sikoltásokkal rohant fel az emeletre. Dr. Jónás

Henry Deterding petróleumkirály Bukarestbe jön, ahol a király vendége lesz

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj Kelet tud.) Henry Deterding, a Royal Dutch nemzetközi petróleumkoncern elnöke a napokban érkezik Bukarestbe. Deterding a király vendége

lesz és Blank Aristid palotájában fog megszállani, amelyet a bankvezér annak idején a kormány külföldi vendégeinek fogadtatására ajánlott fel. A bukaresti lapok ezzel kapcsolato-

san megjegyzik, hogy Deterding, bár alelnöke a legnagyobb romániai petróleumvállalatnak, mereven elzárkózott az elől, hogy az országot meglátogassa, amíg a liberálisok voltak uralmon.

Visszaállítják a középiskolák nyolcadik osztályát

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta jelentése szerint Costacheșcu közoktatásiügyi miniszter a felsőiskolai oktatás reformjáról szóló javaslattal egyidejűleg törvényjavaslatot fog benyújtani, amely a középiskolák nyolcadik osztályának visszaállításáról intézkedik.

A lap úgy tudja, hogy erre az intézkedésre azok a nehézségek készítették a minisztert, amelyekkel az előkészítő év bevezetése az egyetemeken találkozott. A legtöbb egyetem egyszerűen nem vett tudomást az előkészítő létezéséről, vagy ha igen, úgy az illető fa-

kultás első évét deklarálták előkészítő évné. Mindenesetre el lehetett volna kerülni ezt az újabb „reformot”, ha az illetékes hatóságok idejében és alaposan megfontolták volna azt, amit tesznek a középiskolák nyolcadik osztályának eltörlésénél.

Viharosnak ígérkezik a közigazgatási törvény módosító javaslatának vitája

Bucuresti-Bukarest, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mihalache belügyminiszter tegnap délután betérjesszette a kamara elé a közigazgatási törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot. A jelek szerint ez a módosító javaslat nem kevésbé viharos ellenállásokra talál, mint aminőkben annak idején a Stere által kidolgozott reformtervezet ütközött. A legfőbb törvényhozási tanács s az ellenzéki pártok ezután is különböző kritikái megjegyzésekkel fogadták a javaslatot, amelynek sorsát megnehezíti az a körülmény is, hogy maga a kormánypárt sem áll egységesen mögötte, miután az erdélyi képviselők a reform módosítsa ellen foglaltak határozottan állást. Vannak ezenkívül a módosító javaslatnak olyan intézkedései is, amelyek a törvényhatósági joggal felruházott városok éles tiltakozását vonták maguk után.

Tegnap délután az erdélyi parlamentnek egy delegációja kereste fel Mihalache belügyminisztert, akinek tudomására hozták a módosítással kapcsolatos kívánságaikat. Mindenekelőtt is követelték, hogy a tartományi igazgatóságoknak adjanak megfelelő hatáskört, hogy ezek a törvény szellemében dolgozhassanak s ne legyenek továbbra is a kérvénytovábbító hivatal szerepére leegyszerűsítve. Az erdélyiek a prefektus elmozdíthatatlanságát nem helyeslik s nem támogatják azt az újítást sem, hogy a primárt a községtanácsok válasszák meg kizárólagos joggal. A delegáció felhívta Mihalache figyelmét arra, hogy amennyiben a kormány nem fog számotvetni ezekkel a kívánságok-

kal, úgy a javaslat ellen fognak szavazni.

A legfőbb törvényhozási tanács a módosító javaslatot éppúgy alkotmányellenesnek deklarálta, mint ahogyan azt az eredeti reformtervezettel tette. A törvényhozási tanács, amelynek ülésén jelen voltak Calinescu belügyi alminiszter és Mirto volt alminiszter, mint a belügyminisztérium képviselői, alkotmányellenesnek deklarálta a tartományi igazgatóságok fenntartását a megyék szövetségének, valamint a községek szövetségének létesítését és azokat a speciális közigazgatási fórumokat, amelyeket a törvény életre hív. Mint ismeretes, a közigazgatási reform

a közigazgatási kérdésekben való bíráskodást a comitetul local és a comitetul central de revizuire hatáskörébe utalta át, legfőbb fellebbezési fórumként pedig fenntartotta a legfőbb semmitőszék hatáskörét. Mihalache módosító javaslata eltörli a semmitőszékhez való felfolyamodás jogát, amelyet a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz utal át.

A király ennek ellenére is megadta előzetes szentesítését a törvényjavaslathoz, amelyet a belügyminiszter a parlament elé terjesztett. Rövidesen megkezdődik a javaslat nyilvános vitája, amely előreláthatólag igen viharos lesz.

Călinescu belügyi alminiszter szigorú vizsgálatot rendelt el a nagyváradii laprombolások ügyében

Oradea-Nagyvárad, március 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Nagyvárad és Magyar Szó szerkesztősegei elleni atak még mindig izgalomban tartja Nagyvárad közvéleményét. A Magyar Szó a rombolásokról felvett fényképek mellékelésével nyújtott be bűnvádi feljelentést ismeretlen tettesek ellen. Hegedűs Nándor képviselő azonnal Bukarestbe utazott és ott Cădere és Călinescu belügyi államtitkárok előtt ismertette a botrány előzményeit és felhívta a figyelmet arra, hogy a diákság manifesztuma a támadások előtt pár órával jelent meg a Gazeta de Vestben. Călinescu belügyi alminiszter azonnal telefonon intézkedett a nagyváradii

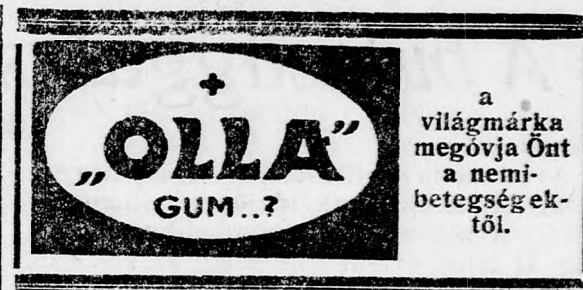
hatóságoknál és a legerősebb reprezentációkat követelte a tettesek ellen. A rendőrség nyomozása eddig eredménytelen volt. A támadás tetteseit nem sikerült megtalálnia rendőrségnek.

של פסח

fűszerárú, kristály, pór és kocka cukor, szilva, csokoládé, ecetsav, stb., valamint citrom, Jaffa, Olasz és Spanyol narancs legolcsóbb napi árban.

Léb Fivéreknél, Cluj

Telefon: 4-71.

nás apósával együtt azonnal megkísérelte, hogy megmentse az életnek dr. Ertler Mórnét.

Telefonon segítségül hívták dr. Fischer Imre sebészorvost, azonban az orvosok segítségével sem mentette meg már az életét. Pár perc múlva dr. Ertler Mórné kiszenvetett.

Nagyvárad lakosságában a halálhír óriási megdöbbenést és általános részvétet váltott ki. A dr. Ertler-család egyike volt azoknak, mely az impérium változás előtti években vezetés szerepet vitt a város társadalmában. A város zsidósága közszerepettel vette körül a puritán zsidó életet folytató, intellektuel családot. A szerencsétlen sorsú uriaszonyt tekintélyes és nagyszámu családjá gyászolja.

Dr. R. T. a Bisericii 2
Másodrendű bitumen
20 km.
32.5 km.
32.5 km.
47.5 km.
47.5 km.
— km.
ezte be nyilatko-
amelyben az ut-
ni fognak. Ha
a nagy nemzet-
nem a határtól
részen bizonyos,
utakat kapunk s
elénkületét kap.
sem fognak az-
ni az országon.
(—lay)
t a Ko-
ülete
tt-ott kicserélni
míg a mult év
ssal formálisan
Ehrlich" orvos-
Ehrlichnek a
gész világot be-
nak kimagasló
kinek szelleme
s, midőn meg-
szellem kell el-
ez is, hogy egy-
berbecsülni tud-
ri beszámolója-
digi munkáját.
Industrie-nek a
t üdvözölő leve-
hrlich prof. öz-
bum szövegét.
egy a kör elnö-
szönte meg és
kifejezte, hogy
férje nevről
küldte az egye-
ny medaillonos
való leleplezés
i a kört, hogy
rek zajlanak le
fordulója alkál-
is ismert Prof.
ich aranyérem-
nök leleplezi és
az egyesület
ny medaillonos
höz övezgét az
nak deklarálja.
hanzu lelkesé-
at dr. Goldber-
s munkássága
részletes kime-
töltő tartalmas
us hallgatóság-
kötni a figyel-
hrlichet mint
orakoztatta a
kómia, chemo-
terén is elért
méleteit.
zt a módfelett
ben tartózkodó
gyobb kitünté-
pel-díjat még a
ött kapta meg.
gkapóbb része
l mint család-
berről szólt.
i és bemutatja
nak még 1910-
éyesen küldött
t darab 606-os
t irányító le-
relikviákat dr.
lott.
ef a vércukor
diagnosztikus
előadást.
s az egyesület
dr. Goldberger
redő szorgalom
érbe szorítva,
artotta mindig
nduntalan fel-
zöbölni. Az ő
megalakulása
n elismerésre-
ara elhatároz-
rtékes előadá-

A butasággal is számolni kell!

A biblia is említést tesz arról, hogy a világ kialakulásának idején a világosság elvált a sötétségtől. Szimbólikusan ezt úgy is lehet értelmezni, hogy az emberek egyrészt az agyban az értelem világossága gyult ki, míg egy másik részében — félek, hogy a tekintélyesebb részében — továbbra is ott ragadt a teremtés sűrű materiájának nehéz homálya. A sötétség.

Tudjuk, hogy az emberek, népek és fajták életét, fejlődését, érzelmeit és gondolkodását sok minden külső körülmény határozza meg. Földrajzi, gazdasági, vérségi, történelmi adottságok. Azok a bizonyos „eredendő” sorsmeghatározók. Kedvező talajviszonyok mellett kevésbé szorgalmas népek alakulnak ki, kedvezőtlen viszonyok között szorgalmasabbak. A déli népek kedélye — a föld termékenysége folytán, — több energiát fordíthat a művészi élmények keresésére. A születés előnye más osztályba sorozza azokat, akik mindennapi kenyerük megszerzésére nem kénytelenek minden szellemi és fizikai energiájukat fordítani. Más viszont a küzdők és dolgozók élete, akik egy külön osztályt alkotnak minden nép és minden fajta keretében, érdekeik különbözőségeinél fogva is.

Mindez így van s a fejlődés irányvonala arra irányul, hogy ezeket az ellentéteket minél kevésbé élessé, minél elmosódottabbá tegye. Az ember nemcsak szokások, hanem szükségletek rabja is s eredendő átká, hogy enni, ruházódni és lakni kénytelen. Talán az életnek éppen ez az eredendő terhe gyújtotta ki az emberi fantáziában a földi, vagy a tulvilági paradicsom álmát. Röviden: az emberek általában szeretnék jól élni, keveset dolgozni s annál többet gyönyörködni.

Csak hogy ezek az eredendő vágyak és hajlamok nem futnak nyilegyenesen a történelmi és társadalmi fejlődés irányvonalán. A mult és főleg a jelen eseményei mintha azt akarnák bizonyítani, hogy az emberek tulnyomó többségének lelkületében valami romboló ostrom, agyában pedig áthatolhatatlan kód terjed, mintegy annak érdekében, hogy a saját boldogságának, felszabadulásának útjában álljon. Vannak események, amelyek lehetetlen másképpen megmagyarázni, mint ha feltételezzük azt, hogy az emberi lélek alján meghúzódó bestiális ostrom és az agyban eluralkodó kód sokkal súlyosabb, mint maga az élet, mint maga az a lehetőség, hogy az emberiség egy magasabb, derűsebb, észszerűbb nivóra érkezzen fel. A butaság hajtóerejének nevezném azt a szörnyű gátlást, amely az emberek egy tekintélyes részének, fajra, felekezetre és nemzetre való tekintet nélkül, tragikus tulajdonsága.

Ha nem így volna: lehetetlen lenne elképzelni például az ősi kultúrával rendelkező, a haladás, a szocializmus tanait kitermelő Németországban annak az agitációnak sikerét, amely a kampószereszt győzelme érdekében egyre fokozódik. Lehet, hogy ennek az eszmearamlatnak pillanatnyi sikere a nyárspolgár lelkében mélyen benne gyökerező gyűlölet ostromon leli magyarázatát. Lehet, de nem feltétlenül bizonyos. Nem pedig azért, mert ahhoz, hogy valakit, vagy valakit gyűlöljünk: előbb az „értelemnek” kell elfogadnia mindazokat a hiedelmeket, amelyek a gyűlöletet igazolni és fokozni képesek. Amilyen értelem lehet az, amely igaznak, sőt lehetségesnek tudja felfogni azt a bornirtságot, hogy pl. Németország a világ közepe s minden nép, amelyik nem német, arra való, hogy Germánia igájába hajtsa fejét. De ne legyünk egváldaluk. Nem kevésbé korlátolt értelemre vall az a feltételezés is, hogy egyetlen társadalmi osztály, sőt ennek a társadalmi osztálynak nem is minden eleme és rétege, kizárólag a fegyveres erő hatalmával meg tudja változtatni a világ egész arculatát s az emberek agyában, érzelmeiben mutatkozó primitív ostromot magasabb fokozatba tudja integrálni. Bizony mondom: az ilyen feltételezések csak nem-gondolkodó és kritikára egyáltalában nem-hajlamos agyakban alakulhatnak ki dogmává, vagy egyedül üdvözítő hitté.

Hitté, melyet csak azért hisz, mert hívőivel könnyű elhívetni mindent, leginkább pedig a képtelenségeket. Ezek azok az emberek, akiknek ostromlata még az ősember dühével fordul minden intellektuális megnyilatkozás ellen, annál is inkább, mert ebben ellenséget, az ismeretlenség szédítő örvényét látják.

A butaság — kényelem és menekülés. Kolumbusz tojása, a szimplista módszerek legfőbb támasza. Ezért van az, hogy a tudomány, a haladás eszméi, miután kibontakoztak és virágzásba szökkentek: egyszerre csak szemben találják magukat a korlátoltság és butaság jéghegyeivel. Mert a butaság, mely erő és lelkiállapot is egyben, nem hagyja magát. A világosság, az átalakulással járó újszerűség, a régi, bevált hiedelmekkel való szakítás zavarája. Utál minden komplikációt — s ezért forradalmárrá lesz a kritika és szellem itélőszéke előtt hitelét veszített dolgok megóvása érdekében.

Az emberiség fajokra, népekre, osztályokra oszlik, miként a föld kontinensekre és éghajlatokra. A fejlődés az egyszerűből, a töretlenből a differenciált felé halad. Mindez igaz lehet, de csak féligazság marad, ha nem tesszük hozzá, hogy az emberiség értelmeseire és butákra is oszlik. És a butaság, épügy, mint az értelem, nem ismer sem népi, sem

osztályjellegű: felül áll fajtákon és felül áll osztályokon. De felhasználható egyes fajok és egyes osztályok kíméletlen és gonosz céljaira. Felhasználható, mert van dinamikája és mert frazeológija, éppen tartalmatlanságánál fogva, könnyen felfogható. Hiszen nem az értelemhez, hanem csak primitív ösztönökhöz és kezdetleges intelligenciákhoz szól. A butaság csak pillanatokra épít, mert a pillanat mindig kritikátlan és impulzív. Ez a pillanat lehet hosszabb, vagy rövidebb tartamu; lényege azonban mindig egy: az agyak zürzavarát, mozdulatlan-ságát és áthatolhatatlan sötétségét szembe szegezni a megmozdulni, haladni, fejlődni-akarással. A tradíció a történelem nehézkedési ereje — mondják; a butaság azonban a reakció hajtóereje. Az angyal és a sátán valódi, sőt legdöntőbb küzdelme. A lelkesedésben a kétség és a szkepszis magva. A haladás vonalán az a mocsár, amelyet előbb ki kellene száritani, hogy le lehessen fektetni a zavartalan fejlődés sínpárját. Kérdés azonban, hogy ez a küzdelem a világosság javára fog-e eldőlni. Egy bizonyos: a butasággal számolni kell, bele kell kalkulálni minden számításunkba, ha nem akarjuk magunkat tragikus illuziókba belerángatni. Salamon László.

Százötven évig akart élni és 32 éves korában halt meg egy szabadkai bicsérdista fogorvos

A szerencsétlen ember élete utolsó percéig Bicsérdyben bízott és csak csellel tudtak szíverősítőt adni neki

Szabadka, március 20. Tragikus haláleset foglalkoztatja Szabadka közvéleményét. Vasárnap harminckétéves korában négyheti betegség után meghalt dr. Müller Illés fogorvos, a község egyik legnépszerűbb embere. Dr. Müller, aki meggyőződéses bicsérdista volt, a tervszerű koplalásoktól és a gyenge táplálkozástól annyira legyengült, hogy valamikor makkegészséges szervezete nem tudott megbirkózni egy heveny tudgyulladással, amely megtámadta.

Külön jelentőséget kölcsönöz a tragikus halálesetnek az a körülmény,

hogy dr. Müller egyike volt Bicsérdy legmeggyőződésebb híveinek, aki állandó levelezésben állt a növényevő apostollal és mindenki előtt hangoztatta, hogy a növényevő próféta tanításai nyomán százötven évig fog élni. Bicsérdy utasításait a legrigorózusabb pontossággal betartotta és egészen utolsó pillanatig bízott abban, hogy szervezete orvosi segítség nélkül is meg birkózik a kórral. Régi barátja és orvosa, dr. Mannheim Miksa még az utolsó pillanatokban is csak csellel tudott belédiktálni egy kis szíverősítő gyógyszert, olyan módon, hogy környe-

Megérkezett Romániába az angol autotechnika szenzációja, a

Morris Commercial

teheralváz, 1500—3000 kgr. hordképességig minden típus.

Mielőtt más gépet megtekintene, vagy megvenne, előbb nézze meg és győződjön meg, hogy a MORRIS COMMERCIAL teheralváz felette áll a világ minden más gyártmányainak. India, Afrika és a Szahara sivatagjain keresztül, ahol egyik várostól a másikig a legkisebb távolság

1500—2000 km, utak egyáltalán nincsenek vagy használhatatlanok, ugyannyira, hogy más gyártmányú gépek számára a közlekedés lehetetlen a MORRIS COMMERCIAL teheralváz különleges felépítése folytán akadály nélkül könnyen és biztosan tartja fenn a közlekedést.

Két differencialos és kapcsolószekrényes, 10 kerekű speciális építésű

és teherbírási típusok biztosítják Önt arról, hogy bármilyen terepen, erdő, szántó-

föld, emelkedés, az időjárásra való tekintet nélkül könnyen, gyorsan és biztosan közlekedik.

Maximális teljesítmény és minimális fogyasztás

mellett olcsó üzemeltetést igényel. Vezetése könnyű, kényelmes, nem fárasztó, bárki számára könnyen elsajátítható.

Az összes többi gyáraknál előnyösebb fizetési feltételeket nyújt. Minden gépet 12 hónapon keresztül ingyen karbantart és garantiál a gyár. Kérjen okvetlen prospektust.

Gyári lerakat:

Bucuresti, Cal. Dorobantilor 69—71

CLUJ, MORRIS SERVICE,

Calea Dorobantilor 6

Raktár és lerakat, ahol minden típusát megtekintheti és kipróbálhatja

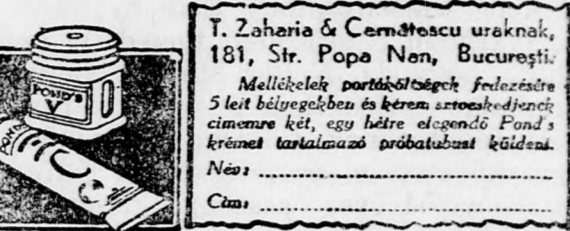
MORRIS COMMERCIAL

MORRIS-COMMERCIAL

E szelvény
mindkét Pond's krémből, a nemzetközi arisztokrácia kedvelt szelvényéből, próbata-

zete azt mondotta a betegnek a digalenről, hogy az Bicsérdy-féle gyógykivonat.

A szerencsétlen emberen, aki már betegeskedése előtt is csontvázra soványodott a bicsérdista életmód következtében, a legmondosabb orvosi ápolás sem tudott segíteni. Dr. Müller, mint említettük, állandó levelezésben állt Bicsérdyvel és megbetegedése után is az „apostoltól” vart segítséget, amit élete utolsó percéig fenntartás nélküli rajongással vett körül, de aki utolsó lehelére már nem adott választ.

A szerencsétlen ember hozzátartozói iránt általában nagy részvét nyilvánul meg.

Prágában egy év alatt 1996 házasságot bontottak fel

Arány szerint a felekezetenküliek között volt a legtöbb válás. Nagy részben a férfi hibájából mondta ki a bíróság a válást.

Prága, március 20. Sokat beszélnek és írnak a házasság kríziséről. A házasságok tömeges válásában látják ugyanis ennek bizonyítékát, ha már nem veszik figyelembe a házasság gyakran tragikus színezetű eseményeit. Kétségtelen, hogy a modern élet az asszony és a férfi boldog együttéléte elé egyre több akadályt és veszélyt gördít, mint az idillikus multban.

Figyelmet érdemelnek a prágai viszonyok, ahol a statisztikai számok alapos és megbízható munka eredményei. Az 1929. évi statisztikából ugyanis kiténik, hogy Prágában ez estendőben 1996 házasságot bontottak fel. Ennek egy része ugynevezett önkéntes válásokra esik, mely esetek társadalmi szempontból nem tekinthetők pathológikus megnyilvánulásoknak. 260 ilyen eset volt, ezzel szemben a nem önkéntes válások száma 1732. Erdekese annak megállapítása, hogy ezen esetek közül mennyiben szerepelt egyházi és polgári házasság. Tekintetbe kell venni azt a körülményt, hogy a házasságok tulnyomó száma egyházilag is elismerést nyert. Az 1996 válásból ugyanis 1249 egyházi és 747 polgári házasságra esik.

Az egyes vallásfelekezetek a lakosság arányához képest oszlanak meg. Az elváltak közül 2168-an római katolikusok, 603-an cseh-szlovák katolikusok, 255-en evangélikusok, 170-en pedig zsidók voltak. Ezzel szemben kisebb számban szerepeltek a többi felekezetek. Aránytalanul nagyobb számban vannak az elvált házasságok között olyanok, akik felekezet nélküliek, ilyenek 712-en szerepelnek az elvált házasságok között. Főleg a férfi hibájából bontották fel a házasságot, miután a prágai válások esetében 1264 esetben a férfi, 1010 esetben a nő hibájából mondta ki a bíróság a válást. A többi esetben mindkét fél hibájából, vagy pedig mindkét fél kivására került sor válásra. Hogy bizonyos életkor szerepet játszik-e a válásnál, az hasonlóképpen kiténik a statisztikából. A legtöbb válás esetében ugyanis a férfiak életkora 30—34, a nők pedig 25—29 év volt. A prágai válóperekben 1929. évben 531 ilyenkoru férfi és 544 25—29 éves nő szerepelt. A házasságok közötti különbség ugylátszik egyáltalán nem bir jelentőséggel. 1055 esetben volt a férfi idősebb, mint a nő, 428 esetben pedig a nő idősebb.

HI

Uj Kelet az
bánsági és
Főszervező
Felelős szerke
Bukarest
Hátszegi Er
Bukarest utánn
megjelölésé

MA ESTE
egyetemi hallg
lye a zsidó diá
(Calea Doroban
iránt városszer
nyilvánul meg
tat, hogy ez az
sikerültebb tánc
meghívók nem
deklódk minél
megjelenését ké

— Mendel Ilus
hó 24-én este tar
kolozsvári rom.
mében, Gusztav
Operaház hárfas
désével. Músorán
levy, Puccini, Br
lok és áriák. A z
Bossza, a jeles é
látja el. Jegyek
kereskedő cégek

— Csak a hitk
pászkaütsére. A
hírel szemben, a
kizárólagos jogát
utóbbi miniszter
volna, módunkba
Monitorul Oficial
ban közölt és mé
rendelet értelmél
jogosultak pászk
lomba hozni, mel
höz a közigazgat
kezet nyújtanak.

— Ha Piscator
lentik: Ervin Pi
igazgatónak kelle
igazgató néhány
estélyen vendége
íróknak. Piscator
ban produkálta
üveg likört haj
rugott, hogy sért
ket, majd amikor
intette, ennek né
több értékes tárg
emiatt kártérítés
vendég ellen, aki
mithatatlan része

— Idegesség, f
dülés, bágyadtság
sek eseteinél a te
keserűvíz kitér
emésztőszervekből
részét megszűnt
nek és szellemle
gét. Orvosi szakt
hogy a Ferenc J
nél is megbízhat
nélkül hat. A k
gyógyszertárakba
szerületekben ka

— A Brith Tru
22-re hirdettet
akadályok miatt,
amikor Szántó M
fellépni.

— Öngyilkos l
konzul. Helsingfo
forsi dán konzul
nek aláírását har
ján nagyobb öss
böző pénzüzetete
követtség egész b
magánlakásának
százezer márkát k
fedezték, a konz
vetett el.

NE
325,

1. március 21.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi bányászati üdösség napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

MA ESTE LESZ a kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók szezonzáró teatésztje a zsidó diákmenza helyiségeiben (Calea Dorobanților 11.) Az estély iránt városszerte hatalmas érdeklődés nyilvánul meg és minden jel arra mutat, hogy ez az estély lesz a szezon leg-sikerültebb táncmulatsága. Mivel külön meghívók nem bocsátatnak ki, az érdeklődők minél nagyobb számban való megjelölését kéri a Rendezőség.

— **Mendel Ius hangversenyének** 24. március-án este tartja dal- és áriaestélyét a kolozsvári rom. kat. gimnázium dísztermében. Gusztav Jakubicsek, a Román Operaház hárfaszólistájának közreműködésével. Műsorán szerepelnek: Bizet, Halévy, Puccini, Brahms, Pergolesi, stb. dalok és áriák. A zongorakíséretet Antoniu Bossa, a jeles énekmeister és zeneszerző látja el. Jegyek Lepage és Király könyvkereskedő cégeknél.

— **Csak a hitközségeknek van joguk a pászkasütésre.** Az utóbbi időben elterjedt hírel szemben, mintha a hitközségeknek kizárólagos jogát a pászkasütés körül egy utóbbi miniszteri rendelet megszüntette volna, módunkban van közölni, hogy a Monitorul Oficial 1928. évi 250. számában közölt és még ma is érvényben levő rendelet értelmében csak a hitközségek jogosultak pászkat előállítani és forgalomba hozni, mely jogának a gyakorlásához a közigazgatási hatóságok is segítséget nyújtanak.

— **Ha Piscator berug.** Berlinből jelentik: Ervin Piscator berlini színházigazgatójának kellemetlen pere támadt. Az igazgató néhány hónappal ezelőtt egy estélyen vendége volt dr. Chapiro német írónak. Piscator vacsora közben az ivásból produkálta magát és egyszerre félüveg likört hajtott le, amitől úgy berugott, hogy sértegetni kezdte a vendégeit, majd amikor a házigazda csendre intette, ennek nekitámadt és összeverte és több értékes tárgyat összetört. Chapiro emiatt kártérítési pert indított az igazgató ellen, aki a bíróság előtt beszámíthatatlan részegségével védekezik.

— **Idegesség, fejfájás, álmatlanság, szédülés, bágyadság, levertség, félelemérzések** eseteinél a természetes **Ferenc József** keserűviz kitérő háziser, amely az emésztőszervekből eredő zavarok nagy részét megszünteti és visszaadja a testnek és szellemnek régi munkaképességét. Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a **Ferenc József** víz öreg emberekkel is megbízhatóan és minden fájdalom nélkül hat. A **Ferenc József** keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszertárakban kapható.

— **A Brith Trumpeldor** vasárnap, f. hó 22-re hirdetett teadélutánja, közbejött akadályok miatt, 29-re lett elhalasztva, amikor Szántó Mária táncművész nő fog fellépni.

— **Öngyilkos lett a helsingforsi dán konzul.** Helsingforsból jelentik: A helsingforsi dán konzul a követ távollétében ennek aláírását hamisította és ennek alapján nagyobb összegeket vett fel különböző pénzügyintézeteknél, ezenkívül eladta a követés egész berendezését és a követ magánlakásának a butorait, amiért kétszáz ezer márkát kapott. Amikor tettét felfedezték, a konzul öngyilkosságot követett el.

Kolozsvári Mentők kesspénz sorsjátéka!

Nyeremény garantálva és fizetve Banca Albina által

SOHA TÖBBÉ!

ilyen alkalom, hogy csekély 100 lejért gazdag ember lehessen, mert március 25-én 200.000 lejt és

április hó 1-én 1 millió lejt nyerhet

A clujl Mentők sorsjegy huzásain.

Siessen a vásárlással, amíg nem késő!

Sorsjegy kapható: dohány-hírlapáruda, borbélyoknál és uccal árusoknál, valamint 117 lej előzetes beküldése ellenében a Sorsjegyiroda Cluj Str. Memorandului No. 16.
 Nyeremény jegyzék hírlapilag közölve!

— **Wallenstein-jubileum.** Berlinből jelentik: Wallensteinnek 1632-ben Fürth és Zirndorf községek között vívott csatájának emlékére a két község közös megegyezéssel elhatározta, hogy az ütközet színhelyén 1932 őszén ünnepi játékokat fognak tartani és ezalkalommal Wallensteinkiállítás is rendeznek.

— **Eljegyzés.** Stein Mancika Reghin és Goldstein Izidor Csöb jegyesek. — Sternfeld Malke Tel-Aviv és Goldstein Hermann iskolaigazgató Tel-Avivban (Csöb) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett)

— **Egy kerékpárt és egy használt kacsuk autógumit** szolgáltattak be a kolozsvári rendőrségnek. Igazolt tulajdonosa a bűnügyi osztályban átvetheti.

— **Áprilisban választják meg a mohamedánok új kalifáját.** Londonból jelentik: A mohamedán világban nagy az izgalom a Mekkában április 21. és 28. között lefolyó mohamedán világkongresszus miatt, mivel ez alkalommal fogják megválasztani a mohamedánok új kalifáját. A kalifátúra a következők tartanak igényt: a marokkói szultán, Fuad egyiptomi király, Ion Saud arab szultán és Sefket Alishex, az indiai muzulmánok egyházfeje.

— **Kinek van egymillió dollár hozománya?** — az férjhezmehet. Newyorkból jelentik: Francise Bushmann, a világhírű filmszínész, aki eddig kétszer nősült már szerelemből és a mind a kétszer elvált, most hirdetését tett közzé, amelyben harmadszor keres magának feleséget. Bushmann azzal indokolja hirdetését, hogy mindkét szerelmi házasságában csalódott és ezért most már csak érdekelt kíván házasodni. Igényeit egymillió dollár hozományban jelöli meg, ennél alább senkivel nem áll szoba.

— **A Haggibbor szezonzáró teatésztje.** A Haggibbor ma este rendezi meg szezonzáró teatésztjét, mely iránt a város táncolni vágyó ifjúságában általános érdeklődés nyilvánul meg. Ez az utolsó alkalom, amikor a Haggibbor-teák közönsége a bál szezonban még egyszer találkozhatik. A rendezőség kitűnő jazz zenéről gondoskodott.

— **Rendkívül súlyos Müller-Franken volt kancellár állapota.** Berlinből jelentik: Müller volt kancellár állapota reggeltől rosszabbodott. A nagybeteg jobb oldali tüdőgyulladását kaptott s az esti órákban vérátömlesztés vált szükségessé. Állapota éjjelkor változatlanul rendkívül kritikus. A nagybeteg öntudata zavart.

— **Párizsi tanulmányutamról** hazaérkezve a legújabb kabát és kosztüm eredeti vázson modelleket hoztam, melyre a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívom. Rosenfeld Mór női divatszalon Wesselényi u. 13.

— **Megnyitották a vallásellenes egyetemet Moszkvában.** Moszkvából jelentik: Megnyitották Moszkvában a vallásellenes egyetemet. Az egyetem épületét a kommunista Internacionálé és az Istentelenek Szövetsége építette a szovjetkormány költésén. Az új intézmény célja az, hogy tudományos módszerekkel harcoljon a vallások ellen.

— **Shaw, a született filmkémikus.** Londonból jelentik: A londoni mozikkban bemutatott egy Shaw-filmet. A film szereplője maga Bernard Shaw, aki néhány perces előadást tart a halálbüntetéséről. Ez most nagyon aktuális kérdés Angliában, mióta külön parlamenti bizottság foglalkozik a halálbüntetés eltörlésének kérdésével. Shaw a maga aforisztikus stílusában kijelentette, hogy nemcsak a halálbüntetésnek ellensége, hanem általában minden büntetésnek. Ezzel szemben nagyon szeretné kivégeztetni az összes tehetségtelen és buta embereket. A hangosfilm kritikusai megállapítják, hogy Bernard Shaw előadás közben egészen eredeti groteszk mozdulatokkal forgatta kezében a kalapját és levett kesztyűjét. A kritikusok megállapítják, hogy Shaw született filmkémikus és a filmsztári pályára kellene lépnie.

— **Fiatalított operáció 1500 néző előtt.** Newyorkból jelentik: A newyorki Pensilvania szálló előcsarnokában dr. Erum ismert amerikai arckozmetikus fiatalított operációt végzett Martha Petelle filmszínésznőn. A műtét olyan nagy érdeklődést keltett a filmvilágban, hogy azt kívánatra 1500 néző előtt hajtották végre. A műtétről filmfelvételt készítettek és az egész operáció jazz zenekar kísérete mellett folyt le, közben azonban öt nő elájult.

— **Összeomlott Berlinben egy épülfélben levő bérház s kilenc munkást maga alá temetett.** Berlinből jelentik: Tegnep egy épülfélben levő bérház összeomlott és kilenc munkást maga alá temetett. Kettő közül meghalt, három súlyosan megsebesült, a többi könnyebb sebesülésekkel menekült meg az összeomlásból.

— **Olyan esetekben is, ahol minden haszajtó felmondta a szolgálatot, az ideális Artin dragée normális, enyhe széklet biztosít.** Hatása huzamos használat mellett is maradandó.

— **Apponyi Albert Doumergue francia köztársasági elnök.** Párizsból jelentik: Doumergue francia köztársasági elnök tegnep az esti órákban félórás magánkihallgatáson fogadta Apponyi Albert grófot.

— **Tolsztoj leánya és a szovjet.** Londonból jelentik: Tolsztoj Alexandra, a nagy orosz író legidősebb leánya, aki ezidő szerint Japánban tart előadásokat, onnan Kanadába akar menni, ahova szintén előadások tartására hívták meg, azonban ezt az utját le kellett mondani, mert a szovjetkormány nem akar Kanadába szóló utlevelet adni számára.

— **Erős földrengést jeleztek a londoni szeizmográfállomás műszerei.** Londonból jelentik: A földrengést jelző műszerek 300 mérföldes távolságból erős földrengéseket jeleztek. A rengés központja Londontól északra volt Bridlington partvidékén York grófságban.

— **A kínai kormány tartózkodni fog az újabb ezüstkinálattól.** Párizsból jelentik: A Chicago Tribune nankingi távirata szerint a délkinai kormány elhatározta, hogy újabb ezüstkinálattól a világpiacon tartózkodni fog. Ezzel lehetségessé válik az ezüst árfolyamának további emelése a nemzetközi forgalomban.

NAPROL-NAPRA

* **Zogu albán király nyolc napi tartózkodás után elhagyta Velencét.** A király a Quarte felderítő hajó fedélzetén Durazzóba utazik. A kikötőben a király búcsúztatására megjelentek a velencei hatóságok vezetői, akiknek Zogu király köszönetét fejezte ki mindenre kiterjedő gondoskodásukért.

* **A lainzi gyilkosság bünperében a tanúkihallgatásokat tegnep befejezték.** A bíróság ma kiszállott a lainzi vadaskertbe helyszíni bírói szemlére. Holnap szünetel a főtárgyalás. Hétfőn kerül sor a perbeszédre és valószínűleg ítéletre is.

* **A newyorki Associated Pressnek jelentik Mexikóból, hogy egy Omhelenduez nevű züllött ember kokainmámorban revolverlövészekkel megölte négy nővérét és azután öngyilkosságot követett el.**

* **Manilából jelentik, hogy a Fülöp szigetek északi és déli szigetén, Luzon és Mindanao szigeteken földrengés pusztított.** Tuguegaraban, Baneuban és Narbacanban régi házakon kívül templomtornyok is összeomlottak. Mindanao szigetén Hinatuanból, Batanganból, Cottabatából és Amayantirből jelentettek házósszeomlásokat. Az első jelentések százötven súlyos sebesültől szólnak.

* **Az Evening Standard varsói jelentése közli, hogy a lengyel kormány a torpedóhajót küldött Madeirába Pilsudski marsall rendelkezésére, aki azt a kivánságát juttatta kifejezésre, hogy tengeri uton Palesztinába óhajt utazni.**

* **A közép-európai gazdasági szövetség bécsi konferenciájának záróülésén hangzottak a regionális gazdasági meg egyezések létesítésének fontosságát, mert csak a szoros együttműködés és a gazdasági kapcsolatok kiműködése szolgálhatja Közép-Európa jobb jövőjét.**

* **Ma délben új rádióközvetést adtak ki Budapestén Schreiber Tamás József ellen.** A belügyminiszter engedélyt adott a budapesti főkapitányságnak arra, hogy jutalmat tűzhessen ki a samóndleány gyilkosa nyomra-vezetőjének. A tatabányai és a felsőgallai csendőrkörletekben általános csendőrrazziát rendeltek el Schreiber ellen.

— **Olvad az Alpokban.** Bernből jelentik: Az Alpokban 2000 m. magasságig olvadás állott be. A rajnai alföldön a hőmérséklet a tegnapi nap folyamán helyenként megközelítette a 20 fok Celsiusot.

— **Prágában nagy tüntetés volt a német követség előtt.** Prágából jelentik: Este a csehszlovákiai német követség előtt tüntetés volt. A tömeg kövekkel ablaktáblákat zúzott be, majd a karhatalom megjelenésére szétszaladt. A bezúzott ablakok mögötti helyiségekben sok kődarabot találtak, köztük volt egy laposra csiszolt ólomdarab is, amelyen ez a felírás állott: „Le a németországi fasiszta diktatúrával”. A tüntetők kilétét nem állapították meg. A követséget az éjszakai órákban rendőrök őrizték.

— **Hőmérsékletemelkedés várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint tulnyomóan derült időjárás várható déli légáramlással, további hőmérsékletemelkedéssel és helyenként, főleg keleten, még éjjeli fagygal. A hőmérséklet Budapestén ma délben 7 fok Celsius volt.

Küldőjének

...kedvelt szövegből, próbata... bust küldünk.

Cermatescu uraknak, Pope Non, Bucuresti...

...betegnek a digardy-féle gyógyki...

...berben, aki már csontvázát sovány... letmód követke... orvosi ápolás... Dr. Müller, mint... levelezésben áll... tegedése után is... segítséget, akit... emntartás nélküli... de aki utolsó le... választ.

...ber hozzátartozói részvétel nyilvánul

...y év alatt... got bonfel

...zetnélküliek között... egy részben a férfi bíróság a választ.

Sokat beszélnek és sérül. A házasságok... ak ugyanis ennek nem veszik figye... ran tragikus színe... tetlen, hogy a mo... és a férfi boldog... több akadályt és... idillikus multban.

...k a prágai viszo... számai alapos... eredményei. Az... ugyanis kitűnik... endőben 1996 há... Ennek egy része... vállalásokra esik... szempontból nem... megnyilvánulá... ezzel szemben... k száma 1732. Er... titása, hogy ezen... szerepelt egyházi... kintébe kell venni... a házasságok tu... is elismerést... 1249... házasságra esik... anak meg. Az el... római katolikusok... stólikusok. 255-en... pedig zsidók voltak... számban szerepel... tek. Aránytalanul... az elvált házass... kik felekezett né... szerepelnek az el... Főleg a férfi hibá... házasságot, miután... ben 1264 esetben a... hibájából mondta... A többi esetben... vagy pedig mind... került sor válásra... szerepet játszik... képpen kitűnik a... bb válás esetében... ora 30-34, a nőké... prágai válóperek... ilyenkoru férfi és... erepelt. A házass... ség ugylátszik egy... ósággal. 1055 eset... bb, mint a nő. 428... ősebb.

NEM LESZ
 325, 425, 525, 625
 CSOPORTARAINKBAN
 MEGTALÁLHATJA
 MINŐSÉGET
 FORMÁT
 SZINT

TÖBBÉ
 MINDEN VÁSÁRLÓ INGYEN
 SORSJEGYET KAP
 NYEREMÉNY:
 10000 LEJ
 EGY SORSJEGY NYERHET
 1000-25000-ig
DERBY-nél!
 AZ ÖSSZES FIÓKÜZLETEKBEN

GONDJA!
 Mertünk
VÁSÁROL!

KÖZGAZDASÁG

Az új biztosítási törvény rendelkezései

Cluj-Kolozsvár, március 20. A biztosítási törvény végrehajtási utasításának kétszázötvenedik egyike legfontosabb rendelkezése az, amely a részvénytársaságok esetében a befizetett tőkére vonatkozik. Ezek szerint minden biztosított intézetnek, mely részvénytársaságként alakult, főágazatonként 2 millió lej kell befizetnie, melyből legalább egy millió lej letétbe helyezendő.

A főágazatok az élet, baleset, tűz, jég és szállítványozásra vonatkoznak. A végrehajtási utasítás ezután részletezi az u. n. életágazatot, melybe tartozik: a halálesetre szóló biztosítás, amely bizonyos életkor elérését köti ki, az életjáradék, betegségből származó munkaképtelenség esetén kapcsolatos egybekötött tőkésítésre történő biztosítások. A tűzágazatba tartozik: minden ingatlanban vagy ingóságban előálló kár stb. A jégágazat természetesen felöleli a jégverésekkel kapcsolatos károkat, a szállítványozási ágazat pedig úgy a szállítványt, mint a szállítóeszközt is biztosítja.

Új biztosító intézetek csak úgy alakulhatnak, ha működésük megkezdése előtt bemutatják a viszontbiztosításra vonatkozó szerződésüket.

A végrehajtási utasítás a biztosító intézetek biztosítékát illetően úgy intézkedik, hogy az állam készpénzből vagy az állam által garantált reális

kurzusú értékpapirokból s ebben az országban vásárolt ingatlanokból stb.

A végrehajtási utasítás ezenkívül megállapítja, hogy a jégágazatnál díjtartalékokat nem kell létesíteni a mérlegre vonatkozóan pedig úgy intézkedik, hogy azokban külön feltüntetendő a belföldön kötött biztosítás. A passzívánál az alapszabályszerű tartalékok külön tételekben irandó be úgy az életágazatra, mint az elemi ágazatokra vonatkozólag. A matematikai és technikai tartalékokat levonás nélkül kell feltüntetni. Külön kell felvenni a saját részt és a viszontbiztosítási részt. Ezenkívül minden biztosítási intézet köteles évi mérlegében tartalékokat létesíteni a mérleg lejárásakor még nem likvidált károkról. Külön cikkben számolunk majd be a veszteség- és nyereség-számla újszerű felállításáról. Az új végrehajtási utasítás megjelenését következő hétre várják.

Március 22-én lesz az Ipartestület közgyűlése. A kolozsvári Ipartestület 1931. évi közgyűlése március 15-én határozatképtelenség miatt nem volt megtartható, ezért a meghívóban közölt március 22-én d. e. 10 órakor összehívott közgyűlés a tagok számára való tekintet nélkül, határozat képes és meg lesz tartva. Felkérjük az Ipartestületi tagokat, hogy ezen a közgyűlésen minél nagyobb számban vegyenek részt. A kolozsvári Ipartestület.

Színház—Mozi

Polonia Opera műsora

Vasárnap, márc. 22 (délután): Mignon. Hétfő, márc. 28: Aida. (Olcsó helyárak.)

Szerda, márc. 25: Al. Stradella.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRÓDAJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Vadkacsá, mozihelyárakkal. Szombat délután fél háromkor mozihelyárakkal adja a színház Ibsen Henrik világhírű tragikomédiáját, a Vadkacsát, amelyet Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője tanított be nálunk. Az idei szezonnak ez volt a legpompásabb drámai előadása s most először kerül színre 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyárakkal.

Két operettreprez mozihelyárakkal. Szombat este a Sztambul rózsáját, vasárnap este a Luxemburg grófját eleveníti fel a színház s mindkét előadást mozi-helyárakkal tartják meg. A főszerepeket Karácsonyi, Kertész, Nádor, Tompa, Ihasz alakítják.

Aranyóra. Két héttel ezelőtt mutatta be a budapesti Belvárosi Színház Szép Ernőnek páratlanul hangulatos, költői szépségű színművét, az Aranyórát. A kolozsvári színház máris elkészült az újdonság betanulásával, amelyet nálunk Tóth Elek rendezett, a főszerepeket pedig Komár Juliska, Benes Ilona, Tóth Elek, Földényi László, Selmeczy, Balázs, Nyerges alakítják. A premier hétfőn este lesz, a színház igen nagy sikert remél a gyönyörű darabtól.

Nemzetközi női birkózóverseny lesz szombat éjjel és vasárnap délelőtt a színházban, olcsó helyárakkal. A világ legjobb birkózónői vesznek részt a versenyekben. A valóban rendkívüli sportesemény iránt óriási az érdeklődés.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Szombat d. u. fél 3: A vadkacsá. (Ifjúsági előadás mozihelyárakkal. Bevezeti dr. Kántor Lajos tanár.) Ssz. 221.

Szombat este 9: Sztambul rózsája. (Operettreprez 10, 20, 30, 40, 50 lejes mozi-helyárakkal.) Ssz. 222.

Szombat este negyed 12: Nagy nemzetközi

női birkózóverseny, a francia, német, dán, olasz, japán, néger stb. bajnoknők részvételével. Mérsékelt helyárak. Ssz. 223.

Vasárnap d. e. 12: A nemzetközi női birkózóverseny folytatása és befejezése, mérsékelt helyárakkal. Ssz. 224.

Vasárnap este 9: Luxemburg grófja. (Operettreprez 10, 20, 30, 40, 50 lejes mozi-helyárakkal.) Ssz. 225.

Hétfő este 9: Aranyóra. (Szép Ernő új színműve. 33. Premierbérlet.) Ssz. 226

Kedd 9: Aranyóra. (Újdonság második. 36. B. bérlet. Ssz. 227.)

Szerda 9: Pillangó főhadnagy. (10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyárakkal. Ssz. 228.)

Csütörtök: Viktória. (10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyárakkal. Ssz. 229.)

Péntek: A bunda. (Tolvajkomédia 4 felvonásban. 34. Premierbérlet. Ssz. 230.)

Szombat: Csókos asszony. (Új betanulásban, 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyárakkal. Ssz. 231.)

Vasárnap 9: Tul a nagy Krivánon. (Új betanulásban, 10, 20, 30, 40 és 50 lejes mozi-helyárakkal.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Szombat 3, 5 és 7: Utoljára: Fox Follies. (A szezon egyik legszebb revüfilmje.)

Vasárnap d. e. 10: Matiné: Szibéria. (A főszerepekben: Alma Rubens és Edmund Lowe.) Burleszk kísérő műsor.

Vasárnap d. u. 3, 5 és 7: A fekete gárda, vagy a Forrongó India 8 felvonásban. (A főszerepekben Mirna Loy, Victor Me Laglen, David Rollins, D. Torrence.)

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

Szombat, március 21.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek. Időjelzés, grammfón. 16: Zenekar. — 17: Hírek, időjelzés. 18: Rádióegytem. — 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. — 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. — 12.05: Mándits szalózenekar. 12.25: Hírek. 2.45: Hírek, élelmiszerárak. 4: Hogyan lehet helyesen és jól tanulni. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A

Kisfaludy-Társaság irodalmi délutánja. — 6: Kalmár Tibor zenekara. — 6.45: „A przemysli magyarok dicsősége” előadás. 7.10: Grammfónhangv. Peter: Vig kovácsok. Ort: Órásboltban, Lake: Madárkereskedésben, Hajnalhasadás egy farmon, Elhibázott ifjúság, Ketelbey: Perzsa vásár. 7.30: Zongorahangv. 9.30: Mocsányi László és Lakos Tibor zenehumoristák hangv. Utána: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd: Cigányzene.

Bécs. 22.30: Hummer zenekar. Suppé, Kienzl, Hummer, Hellmesberger, Schumann, Heuberger, Ketelbey, Strauss művei.

Berlin. 20: Táncczene.

Breslau. 22.40: Táncczene.

Frankfurt. 22.35: Táncczene.

Lipsc. 19.30: Szimf. hangv.

Varsó. Kattowic, Poznan, Lemberg. 20.30: Hegedűjáték. 21.20: Könnnyű zene.

22.15: Chopin művek zongorán.

Riga. 20.30: Gitárzene. 21.45: Táncczene.

Milánó. 21.40: Kamarazene. Szoprán-dalok. Sibelius—Muszorgszkij dalok. — 20.30: Operettreprezlet.

Róma. 17: Hangv. 20.45: Opera.

Prága. 21: Hangv. Handel: Xerxesz, Saint-Saens: Phaeton, szimf. költemény, Berlioz: Sziffidek tánca, Lidéretánc, Faust előkérője.

Pozsony. 19.30: Opera.

Brünn. 18.25: Verdi: Trubadur c. operából részletek.

Kassa. 19.05: Szavalatok.

Belgrád. 19.30: Délutáni zene. — 20: Opera.

Ljubljana. 21: Rádiózenekar.

Stockholm. 20: Rádiózenekar, könnyű zene.

Stockholm. 20.15: Rádióbál.

Toulouse. 22: Szórakoztató zene.

Rádió szerkesztői üzenetek

A rádió sok barátját szinte kétségbeesésig bosszantja némelykor egy hírtelepül beállott zavar a vevőkészüléken, amelyet sok ide-oda keresés ellenére nem tud megtalálni.

Nyomoznak, kutatnak, érdeklődnek barátoknál, de a segítség legtöbbször későn jön, vagy egyáltalában elmarad és olyan műsorszámok, amikre már régóta várunk, teljesen elvesznek számunkra, egyszerűen nem halljuk őket.

Hogy az ilyen esetekben felbukkanó károkat gyorsan és szakszerűen rendbehozzassunk, a Philips társulat bevezette az úgynevezett „servicet”: az előfizetők kiszolgálását.

Egy service-technikus, egy teljesen képzett szakember eljön a házhoz, a hibát kijavítja, magyaráz, rámutat a hiba eredetére és rámutat arra, hogyan kell védekezni a jövőben.

A service-technikus — rádióbabban a legjobb segítő — az éter hullámaival való harcban jelenti a jó és lelkiismeretes orvost.

A Philips service-osztály lapunk útján az összes rádió-érdeklődőknek rendelkezésére áll, ha rádió-technikai kérdésekre való válaszokról van szó. A rádióprogram rovata után rádióüzeneteket is hozunk, ahol a beérkezett kérdésekre vasárnaponként válaszolunk.

Gans Abrahám-féle kóser szakácskönyv 180 Lei
Kol. Jehuda román-héber Stengel-féle abc 8 drb vételnél 180 Lei
Pészach nagy Hagoda 30 színes illusztrált képekkel magyar vagy német fordítással 180 Lei
Bérmertve kapható:

Anton Rosenzweig Cluj

פרימ אונד גראסמאנדלונג

Héber könyvek

gyapju és selyemtalleszek nagykereskedése. — Gyári árak!

של פסח

Speter Mózesnél

CLUJ, Piața Mihai Viteazul No. 12

az összes húsvéti fűszerárak, prima borok, likőrök és bormazsola már kaphatók

Ha szolid és megbízható

helyi LIBAZSIR szociális beosztású, irja akarla vagy kérjen árajánlatot

מסר של פסח KLEIN orth. kóser szór és baromfi-márkákban Órădeu, Săguna 1, Alapítva 1912
Hendikás postán és vasatón saját bődővita.

Invitațiune

la adunarea generală ordinară a Societății Anonime „Haggibor” Arena Sportivă, cu sediul în Cluj, ce se va ține la 29 Martie 1931, orele 11 a. m., în Cluj, Str. Brătianu No. 28., cu următorul

Program:

1. Raportul Consiliului de Administrație, prezentarea bilanțului și contului de câștig-pierdere.

2. Raportul Consiliului de Supraveghere.

3. Darea descărcării.

4. Alegerea Consiliului de Administrație și a Comitetului de Supraveghere.

5. Reducerea capitalului societar.

6. Propuneri.

Observațiuni: 1. Drept de vot are numai aceea persoană, care va depune dovada sa de acțiune cu 24 ore mai înainte adunării la mâna dlui Carol Wesel Cluj, Str. Gh. Barițiu 3.

2. Propuneri se vor debate numai dacă se vor depune cu 3 zile mai înainte adunării la mâna dlui Carol Wesel, dom. în Cluj, Str. Gh. Barițiu 3.

3. Intrucât adunarea la 29 Martie 1931 nu este capabilă de a se ține în lipsa acțiunilor, atunci adunarea generală se va ține la 5 Mai 1931 tot cu programul de mai sus tot în Cluj, Str. Brătianu No. 28, la orele 11 a. m.

Consiliul de Administrație.

Apro hirtetesch

ERTESITES

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estéknként állandó kiállítás. Somlyai aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

A tordai „Dacia” kávéház berendezése szabadkézből eladó. Cim: Pártos Adolf Turda.

Uj diógyökér ebédlo eladó. Berkovics műasztalos, Dézsma u. 2.

Mindennap frissen fejt kóser tehén és bivalytej, valamint egy tehéntől fejt csecsemőtej kapható Schwartz Ignácné vegetárius éttermében. Reg. Ferdinand 10. szám.

Csokoládé gyári felszerelés és cukorka-és csemegeüzlet berendezés eladó. Tordai ut 4.

4 szobás komfortos lakás az Urániában állandó lifthasználattal jutányosan átadó.

Angró üzlethelyiség Aradon, volt Szabadság téren azonnalra, vagy későbbre kiadó. Érdeklődni Erber Fleischmann Arad.

4 szobás lakások kiadók a Metropoli felett. Tárgyalni lehet ugyanott II. em. 20.

Zsidó uriasszony lakótársnőt keres, elegáns lakás és fürdőszoba használat. Szerény feltételek. Cim a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók a vashid melletti Babos-palotában. Tárgyalni lehet a Metropoli felett II. em. 20.

XIV. ÉVF.
Cluj—Kö
[március
5691 E

Uj Kelet
és bászák

Ökkelnk
Szóráss mezt

Késiratokat
megörzésük

A német egy lezár

Mint a berlini Frankon, volt a németek és külügyminiszterek között a német fiatalon, hanyatlott a szociális és szocializmus nem nagystilű mű, de anélkül. Poigári család mányai elvégző gyár alkalmazsabb iskolai v. lauban keres. Már huszonhárom éves lett a kora ifjúság szocializmus e

A világháborúnak a német rés-vel együtt képviselte, a lalt állást az munkásság r. boruban. A. azonban Müll mint Jaurés-ereje ahoz. j. győzelemre álláspontot. J. rövidesen di. pártban is te. szociálpatriót. szesek volta. szág hadereje összeomlott.

A front szocialista párt elöterbe Müll a háboru ala. állott közel. dött közel. ság azonosít. junkerség m. szocializmus utá. ben Müller ri tárcát kap. gében rehá. világtörténel. hogy a vers. írja. Nagy. gok megvált. kellett ahhoz. lalja ezt a k. vállalta, me. cia és néme. egymásra f. turnép köz. jénél fogva. dasági és s. gei.

1920-ban létrejött „n. ke, amelybe mokrata párt szárnya vol. niszterelnök. mas lépések mokrácia r. politikai vi. kezébe, am. rombolni a. dása. Korm. szerű képv. lament mut. tes ellenfel. ki nemes. higgadt m. volt ugyan. logó tulajd. hitetlen és. cialista pá